

AZORS

Agencija za osiguranje
Republike Srpske

Godišnji izvještaj

o stanju sektora osiguranja u Republici Srpskoj

2013. godina

Banja Luka, maj 2014. godine

REPUBLIKASRPSKA
Agencija za osiguranje Republike Srpske
BanjaLuka

BanaMilosavljevića 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
tel/faks: +387 51 228-910, 228-920

REPUBLIC OF SRPSKA
The Insurance Agency of Republic of Srpska
BanjaLuka

St. BanaMilosavljevića 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
phone/fax: +387 51 228-910, 228-920

IZVJEŠTAJ
o stanju u sektoru osiguranja Republike Srpske
za period od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine

Broj: UO-10 /14

Datum: 03. jun 2014. godine

Banja Luka, maj 2014. godine

SADRŽAJ

1. STRUKTURA SEKTORA	12
1.1. Društva za osiguranje	12
1.1.1. <i>Struktura vlasništva</i>	12
1.1.2. <i>Ljudski resursi</i>	13
1.2. Posrednici u osiguranju	14
1.3. Zaštitni fond Republike Srpske	14
1.4. Ovlašćeni aktuari	15
1.5. Ombudsman u osiguranju	15
2. TRŽIŠTE OSIGURANJA	18
2.1. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja	18
2.2. Obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske	19
2.3. Obračunata premija po društvima za osiguranje	19
2.4. Struktura portfelja	21
2.5. Tržišna struktura i koncentracija	24
3. BILANSNA STRUKTURA	26
3.1. Bilans stanja	26
3.2. Bilans uspjeha	31
3.3. Konsolidovani finansijski izvještaji	34
4. FINANSIJSKI I TEHNIČKI POKAZATELJI STANJA U SEKTORU	36
4.1. Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala	36
4.2. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive	37
4.2.1. <i>Ukupno obračunate tehničke rezerve</i>	37
4.2.2. <i>Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za neživotno osiguranje</i>	38
4.2.3. <i>Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za životno osiguranje</i> ...	40
4.3. Komparativni pregled ključnih pokazatelja	42
4.4. Pokazatelji o isplaćenim odštetama i drugim naknadama iz osiguranja	42
4.5. Tehnički rezultat	44
4.6. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio	45
4.7. Pokazatelji rentabilnost imovine i rentabilnosti vlastitih sredstava	46
4.8. Ostali pokazatelji poslovanja	46

Osnovni podaci o Agenciji za osiguranje Republike Srpske

Agencija za osiguranje Republike Srpske ima regulatornu i nadzornu funkciju u cilju zaštite lica koja imaju pravo na osiguravajuće pokriće i naknadu iz osiguranja kao i dobrobit industrije osiguranja.

Pun naziv: Agencija za osiguranje Republike Srpske

Skraćeni naziv: AZORS

Godina osnivanja: 2006.

Matični broj: 01998757

Adresa: Bana Milosavljevića 8/II, 78.000 Banja Luka

e-mail: azors.kabinet@blic.net

Broj zaposlenih: 25

Nezavisni revizor za 2013. godinu: Društvo za reviziju "Vinčić" d.o.o. Banja Luka

Organ upravljanja Agencijom je Upravni odbor Agencije. Upravni odbor se sastoji od pet članova koje, na prijedlog Vlade, imenuje Narodna skupština Republike Srpske na period od pet godina.

Članovi upravnog odbora u tekućem mandatu su:

- **Branka Bodroža**, diplomirani ekonomista, predsjednik Upravnog odbora
- **Darko Radić**, docent doktor pravnih nauka
- **Srđan Šuput**, diplomirani ekonomista
- **Nikola Vojvodić**, doktor ekonomskih nauka
- **Boris Dmitrašinović**, diplomirani inženjer organizacije menadžmenta.

Agencijom rukovodi direktor. Direktor u tekućem mandatu je:

- **Božana Šljivar**, diplomirani ekonomista.

Osnovni pokazatelji za sektor osiguranja Republike Srpske u 2013. godini

R.B.	O p i s	2013.	2012.	Indeks
1.	Broj društava za osiguranje	12	11	109,1
2.	Broj zaposlenih	1.172	1.194	98,2
3.	Poslovna aktiva (u 000 KM)	320.716	294.833	108,7
4.	Poslovna aktiva/BDP (u %)	3,7%	3,4%	
5.	Kapital (u 000 KM)	126.779	118.763	106,7
6.	Ukupna premija	172.843	166.801	103,6
6.1.	Društva iz RS (premija u RS i FBiH) (u 000 KM)	140.199	139.682	100,4
6.2.	Filijale iz FBiH (u 000 KM)	32.644	27.119	120,4
7.	HHI indeks koncentracije	1.064	1.196	
8.	Premija ostvarena na teritoriji RS ¹ (u 000 KM)	158.999	153.098	103,9
9.	Premija/BDP	1,8%	1,8%	
10.	Premija/broj stanovnika	112	107,1	104,6
11.	Premija životnog osiguranja/ukupna premija	14,6%	11,8%	
12.	Ukupno isplaćene štete i obaveze iz ugovora o osiguranju (u 000 KM)	52.823	48.068	109,9
12.1.	Društva iz RS (štete u RS i FBiH)	46.709	42.597	109,6
12.2.	Filijale iz FBiH	6.114	5.471	111,8

¹Prilikom obračuna pokazatelja 8, 9, 10. i 11 uzeta je u obzir premija ostvarena na teritoriji RS, a ona uključuje: premiju društava za osiguranje iz RS – premija društava za osiguranje iz RS ostvarena u FBiH + premija filijala iz FBiH ostvarena u RS

UVODNA RIJEČ

Izveštaj o stanju sektora osiguranja u Republici Srpskoj za 2013. godinu, pripremljen je u skladu sa članom 9. Zakona o društvima za osiguranje, a na osnovu analize godišnjih finansijskih izvještaja, aktuarskih izvještaja, izvještaja ovlašćenih revizora kao i drugih izvještaja, koje društva za osiguranje, u skladu sa propisima, dostavljaju Agenciji za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija).

Obračunata premija se kontinuirano povećava od 2006. godine, od kada se zvanično i sistematski vodi statistika tržišta osiguranja u Republici Srpskoj. U 2013. godini društva za osiguranje sa sjedištem u RS ostvarila su premiju od 140,2 miliona KM, dok je ukupna premija na tržištu RS iznosila 158,9 miliona KM. Ipak evidentno je da su pozitivni trendovi dinamičnog rasta i promjene strukture premije usporeni u poslednje tri godine, prije svega zbog otežanih ekonomskih prilika (smanjena privredna aktivnost, visoka stopa nezaposlenosti, porast javnog duga).

Sektor u cjelini je poslovao sa dobitkom od 13 miliona KM, koji je rezultirao stopom povrata na kapital od 10,6%. Bilansna suma povećana je za 9%. Na nivou sektora obezbijedeno je ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala. Tehničke rezerve su dostigle nivo od 166,7 miliona KM i premašuju godišnju bruto premiju za 19%. Društva za osiguranje su oko 32 miliona KM sredstava za pokriće tehničkih rezervi uložila u hartije od vrijednosti na domaćem tržištu kapitala, od čega 75% u državne obveznice. To ukazuje na investicioni potencijal koji društva za osiguranje imaju kao institucionalni investitori.

Ukupno isplaćeni odštetni zahtjevi i naknade u neživotnim osiguranjima povećani su za 10% u odnosu na prethodnu godinu i iznose 44,1 miliona KM. Naknade po osnovu ugovora o životnom osiguranju povećane su za 11% u odnosu na prethodnu godinu i iznose 2,5 mil. KM.

Na tržištu je uspostavljena adekvatna institucionalna infrastruktura (regulatorni organ, kancelarija ombudsmana, Zaštitni fond), a povećava se i broj ovlašćenih učesnika (društva za osiguranje, posrednici, aktuari). Zaštita potrošača usluga osiguranja i finansijska edukacija potrošača postaju sve značajniji segment kontinuiranog djelovanja Agencije.

U međunarodnoj komparaciji naše tržište osiguranja se može okarakterisati kao nerazvijeno (premija po stanovniku iznosi 107 KM, a učešće premije u BDP je 1,8%). Dalji razvoj ovog segmenta finansijskog sistema svakako da je limitiran opštim ekonomskim uslovima, a potrebna je i sistemaska podrška.

To podrazumijeva poreske i druge olakšice za pojedine vrste osiguranja kao što su životno i osiguranje poljoprivrede. Zakonskom i drugom regulativom potrebno je uspostaviti nove oblike obaveznog osiguranja, po uzoru na razvijene evropske zemlje.

Konkurencija je do sada na domaćem tržištu neživotnih osiguranja djelovala isključivo u pravcu smanjenja premija, što dugoročno može da ugrozi solventnost pojedinih društava za osiguranje. Razvoj novih proizvoda, efikasnije upravljanje poslovnim procesima i drugi elementi kvaliteta

Izveštaj o stanju u sektoru osiguranja Republike Srpske za period 01.01. do 31.12.2013.godine
poslovanja i komunikacije sa osiguranicima i trećim oštećenim, treba da budu u fokusu budućih poslovnih planova društava za osiguranje, što će podstaknuti intenzivniji razvoj tržišta.

U oblasti obaveznog osiguranja od autoodgovornosti na tržištu vlada najveća konkurencija, koja često poprima nelojalne oblike. Početkom 2014. godine pripremljen je nacrt novog Zakona o obavezenim osiguranjima u saobraćaju, koji će se do kraja godine naći u parlamentarnoj proceduri. Novi zakon bi trebao da adekvatnije reguliše ovu oblast i da obezbijedi veći stepen usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa direktivom Motor Insurance Directive 2009/103/EC.

Direktor Agencije,

Božana Šljivar

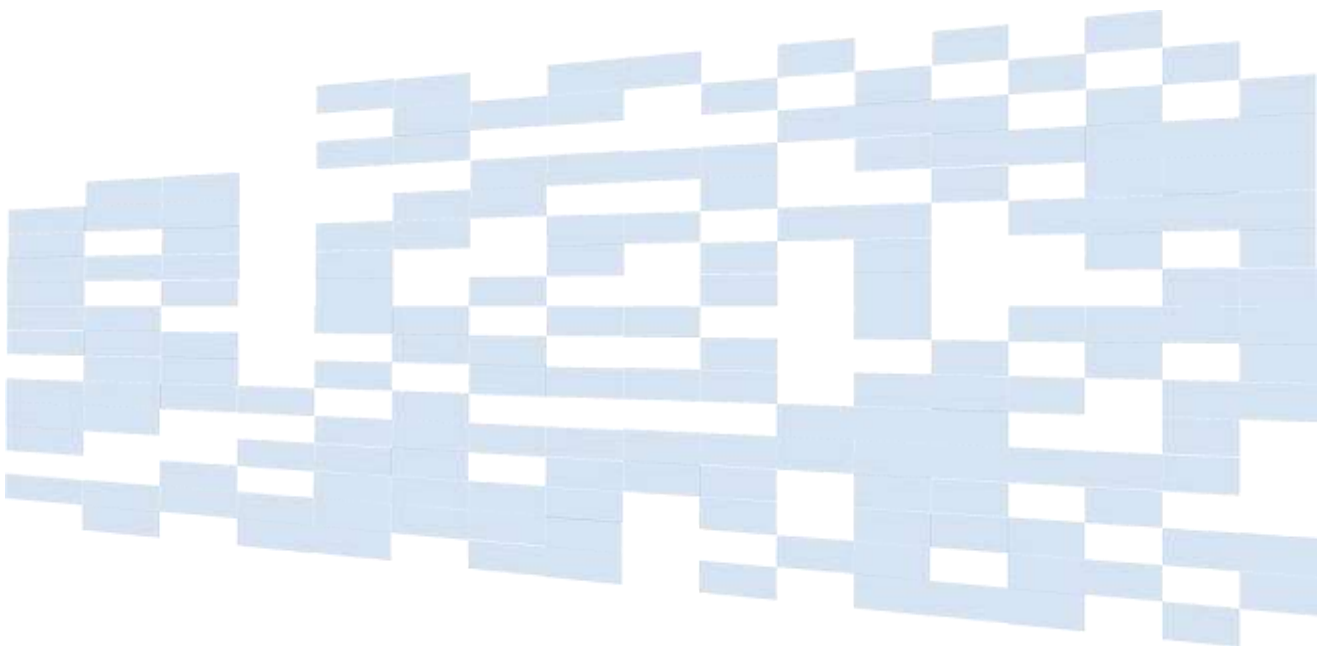
Banja Luka, maj 2014. godine.

2013

1.

STRUKTURA SEKTORA

1. STRUKTURA SEKTORA

1.1. Društva za osiguranje

Na tržištu osiguranja Republike Srpske u 2013. godini poslovalo je 12 društava za osiguranje, koja su prema djelatnosti osiguranja, sjedištu i većinskom vlasništvu, predstavljena u narednoj tabeli:

Tabela 1: Društva za osiguranje

R.B.	NAZIV DRUŠTVA	SJEDIŠTE	VEĆINSKO VLASNIŠTVO
NEŽIVOTNA OSIGURANJE			
1.	Bobar osiguranje A.D.	Bijeljina	domaće
2.	D.D. Brčko gas osiguranje	Brčko	domaće
3.	Drina osiguranje A.D.	Milići	domaće
4.	Krajina osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
5.	Mikrofin osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
6.	Nešković osiguranje A.D.	Bijeljina	domaće
7.	Osiguranje Aura A.D.	Banja Luka	domaće
8.	Osiguranje Garant D.D.	Brčko	domaće
9.	Triglav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
ŽIVOTNA I NEŽIVOTNA OSIGURANJA (KOMPOZITNA DRUŠTVA)			
10.	Grawe osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
11.	Dunav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
12.	Jahorina osiguranje A.D.	Pale	strano

Izvor: Centralni registar HOV

Od 12 društava za osiguranje, sa sjedištem u Republici Srpskoj, 9 je obavljalo djelatnost neživotnog osiguranja, a 3 društva za osiguranje su obavljala djelatnost neživotnog i životnog osiguranja.

U 2013. godini na tržištu osiguranja Republike Srpske poslovalo je i 9 filijala društva za osiguranje iz FBiH, dok je 7 društava za osiguranje iz RS poslovalo putem filijale u FbiH.

1.1.1. Struktura vlasništva

Prema strukturi vlasništva, u 2013. godini 8 društava za osiguranje je bilo u većinskom domaćem vlasništvu, dok su 4 društva za osiguranje bila u većinskom stranom vlasništvu. Dva društva za osiguranje su u većinskom vlasništvu pravnih i/ili fizičkih lica iz Austrije, a po jedno društvo za osiguranje u većinskom vlasništvu lica iz Slovenije i Srbije.

Tabela 2: Vlasnička struktura u društvima za osiguranje u 2013. godini

Vlasništvo	Broj društava za osiguranje	Učešće u ukupnom kapitalu	Učešće u ukupnoj aktivi	Učešće u bruto fakturisanjoj premiji
Većinsko domaće privatno vlasništvo	7	54,6%	41,7%	50,2%
Većinsko domaće državno vlasništvo	1	6,6%	5,8%	6,5%
Većinsko strano vlasništvo	4	38,8%	52,5%	43,3%
Ukupno	12	100%	100%	100%

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje i Centralni registar HOV

Udio stranog kapitala u ukupnom kapitalu svih društava za osiguranje je iznosio 38,8%. Na društva za osiguranje sa većinskim stranim kapitalom odnosi se 52,5% ukupne aktive i 43,3% bruto fakturisane premije sektora osiguranja. Strani kapital je većinski kod svih kompozitnih društava za osiguranje i jednog društva za osiguranje koje obavlja poslove neživotnog osiguranja.

Državno vlasništvo, prema Izvještaju Centralnog registra hartija od vrijednosti-knjizi akcionara, postoji u Krajina osiguranju a.d. Banja Luka u procentu od 70,4% i Osiguranju Aura a.d. Banja Luka u procentu od 38%.

1.1.2. Ljudski resursi

Na dan 31.12.2013. godine u sektoru osiguranja bilo je zaposleno ukupno 1.370 radnika, od kojih u društvima za osiguranje sa sjedištem u RS 1.172 radnika, u filijalama društava za osiguranje iz FBiH 192 radnika i u Zaštitnom fondu Republike Srpske 6 radnika. U sektoru osiguranja rade i posrednici u osiguranju.

Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društvima za osiguranje sa sjedištem u RS za period od 2011–2013. godine predstavljeni su u narednoj tabeli.

Tabela 3: Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društvima za osiguranje

KVALIFIKACIJA	31.12.2011.		31.12.2012.		31.12.2013.		INDEKS 2013/12
	broj	%	broj	%	broj	%	
NK	5	0,4	5	0,4	8	0,7	160,0
PK	2	0,2	3	0,3	15	1,3	500,0
NS	3	0,2	2	0,2	1	0,1	50,0
KV	81	6,7	58	4,9	45	3,8	77,6
SSS	658	54,3	653	54,7	631	53,8	96,6
VKV	8	0,7	7	0,6	5	0,4	71,4
VŠS	99	8,2	96	8,0	90	7,7	93,8
VSS	336	27,7	351	29,4	357	30,5	101,7
MR	17	1,4	18	1,5	18	1,5	100,0
DR	2	0,2	1	0,1	2	0,2	200,0
UKUPNO	1.211	100	1.194	100	1.172	100	98,2

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

U društvima za osiguranje sa sjedištem u RS, u posmatranom periodu zabilježen je pad broja zaposlenih od 2%.

1.2. Posrednici u osiguranju

Zaključno sa 31.12.2013. godine u Registar posrednika u osiguranju kod Agencije upisano je:

- 134 zastupnika u osiguranju – fizička lica, od čega ih je 20 registrovalo preduzetničke radnje,
- 7 društava za zastupanje u osiguranju, među kojima su i Pošte Srpske i 4 filijale društava za zastupanje iz FBiH,
- 58 brokera u osiguranju – fizičkih lica
- 3 brokerska društva iz Republike Srpske (2 banke i 1 brokersko društvo) i 2 filijale brokerskih društava iz FBiH.

Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je izvod iz registara posrednika u osiguranju.

U 2013. godini, Agencija je organizovala edukaciju i održala ispitni rok za polaganje stručnog ispita za provjeru stručnog znanja, potrebnog za dobijanje ovlaštenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju. Stručni ispit je položilo 20 kandidata.

1.3. Zaštitni fond Republike Srpske

Zaštitni fond Republike Srpske (u daljem tekstu: Zaštitni fond) je uspostavljen Zakonom o obaveznom osiguranju za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti (u daljem tekstu: Zakon AO), kao posebno pravno lice. Nadležnost Zašitnog fonda je da pokriva štete na licima i štete na imovini prouzrokovane u saobraćajnim nezgodama, koje ne mogu biti nadoknađene sistemom obaveznog osiguranja od autoodgovornosti (ako je lice koje je odgovorno za nezgodu nepoznato i ako je nezgodu prouzrokovalo neosigurano vozilo), kao i štete kada je protiv društva za osiguranje iz RS pokrenut postupak posebne likvidacije zbog stečaja ili oduzimanja dozvole. Sva društva za osiguranje, koja obavljaju osiguranje od autoodgovornosti su po Zakonu AO članovi Zašitnog fonda i imaju obavezu uplate doprinosa Zašitnom fondu, srazmjerno ostvarenoj premiji osiguranja od autoodgovornosti.

Ukupno ostvareni prihodi Zašitnog fonda u 2013. godini su iznosili 2.499.386 KM i veći su za 1,4% u poređenju sa prethodnom godinom. Ukupni rashodi iznosili su 2.328.258 KM i veći su za 1,1% u odnosu na prethodnu godinu. Zašitni fond je u 2013. godini ostvario višak prihoda nad rashodima u iznosu od 171.128 KM.

U narednoj tabeli dat je pregled rješavanja i isplate odštetnih zahtjeva za period 2011–2013. godina, a koji se odnose na štete na licima ili imovini u saobraćajnim nezgodama, iz nadležnosti Zašitnog fonda.

Tabela 4: Odštetni zahtjevi prema Zaštitnom fondu

Odštetni zahtjevi	31.12.2011.	31.12.2012.	31.12.2013.	Indeks 2013/2012
1. Prijavljeni	406	372	415	111,6
2. Preneseni iz prethodnog perioda	172	168	165	98,2
3. Ukupan broj zahtjeva (1+2)	578	540	580	107,4
4. Odbijeni zahtjevi	88	77	54	70,1
5. Obradeni zahtjevi bez odbijenih	410	279	360	129,0
6. Broj isplaćenih zahtjeva	318	279	360	129,0
7. Iznos isplaćenih zahtjeva KM	883.890	721.110	1.258.153	174,5

Izvor: Izvještaj Zaštitnog fonda

Broj prijavljenih odštetnih zahtjeva povećan je za 11%. Ovaj pokazatelj treba kontinuirano pratiti, jer može biti indikator povećanja broja neosiguranih vozila. S druge strane pozitivnim se može ocijentiti značajno smanjenje broja odbijenih odštetnih zahtjeva. U tom smislu obje pojave mogu upućivati na činjenicu da su građani bolje upoznati sa pravima, mogućnostima i procedurom obeštećenja u slučaju saobraćajnih nezgoda prouzrokovanih neosiguranim ili nepoznatim vozilom. Svi obrađeni odštetni zahtjevi su isplaćeni, što ukazuje na poboljšanu ažurnost u rješavanju odštetnih zahtjeva i likvidnost Zaštitnog fonda. Prosječna vrijednost isplaćenog odštetnog zahtjeva u 2013. godini iznosila je 3.495 KM i veća je u odnosu na 2012. godinu za 35%, što je, pored ostalog, posljedica strukture isplaćenih odštetnih zahtjeva, odnosno povećan je broj nematerijalnih šteta riješenih u sudskom sporu.

1.4.Ovlašćeni aktuari

U skladu sa međunarodnim standardima za funkcionisanje sektora osiguranja od posebne važnosti je obezbjeđenje adekvatnog broja profesionalno osposobljenih aktuara. Na dan 31.12.2013. godine u Registar ovlašćenih aktuara kod Agencije bilo je upisano 28 lica. Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je izvod iz Registra ovlašćenih aktuara. Osnovano je Udruženje aktuara Republike Srpske, koje je uspostavilo saradnju sa Međunarodnim udruženjem aktuara (IAA), a u 2014. godini je primljeno u pridruženo članstvo ovog udruženja.

1.5.Ombudsman u osiguranju

Agencija se zaštitom potrošača bavila neposredno i preko Ombudsmana u osiguranju. U izvještajnom periodu Kancelarija Ombudsmana zaprimila je 76 predmeta, uglavnom prigovore, molbe i pritužbe osiguranika, korisnika naknada iz osiguranja, odnosno trećih oštećenih lica, pri čemu su, kao i u prethodnom periodu, dominirali prigovori na postupke u isplati naknade štete iz osnova osiguranja autooodgovornosti. Detaljniji podaci o rezultatima postignutim u ovom segmentu dati su u Izvještaju o radu Agencije za 2013. godinu.

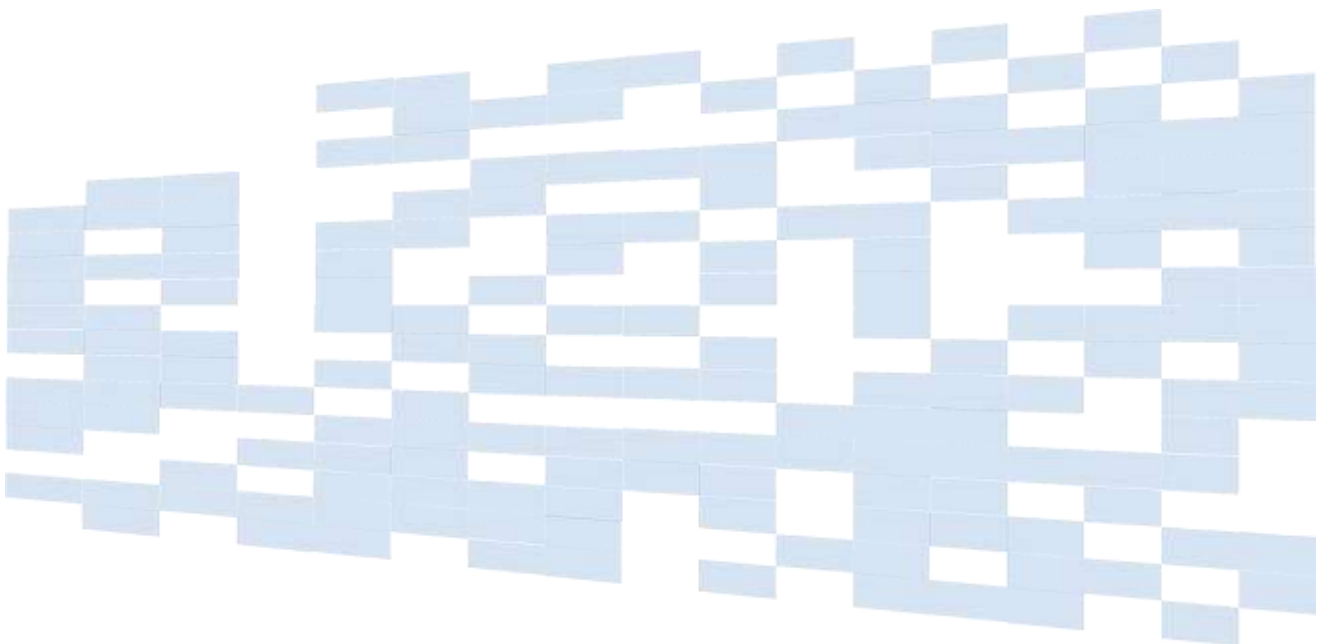

2013

2.

TRŽIŠTE OSIGURANJA

2. TRŽIŠTE OSIGURANJA

2.1. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja

U narednoj tabeli je dat komparativni pregled osnovnih relativnih pokazatelja vezanih za premiju, kojima se mjeri stepen razvijenosti tržišta osiguranja:

Tabela 5: Premija i makroekonomski pokazatelji

(u USD)²

Zemlja		Premija/broj stanovnika			Premija/BDP (%)			Životno/Ukupna premija (%)		
		2010.	2011.	2012.	2010.	2011.	2012.	2010.	2011.	2012.
BiH	RS	62,3	70,7	70,4 ³	1,7	1,6	1,8	8,9	11,1	11,8 ⁴
	FBiH	77,8	88,5	83,7 ⁵	2,3	2,2	2,2	18,5	19,6	20,4
Austrija		2.651,2	2.740,0	2.464,5	5,9	5,5	5,3	45,1	42,3	40,0
Bugarska		152,5	151,0	140,4	2,5	2,1	2,0	12,0	14,4	14,7
Grčka		537,9	608,0	519,7	2,0	2,3	2,4	52,1	42,6	42,2
Mađarska		399,7	397,0	333,1	3,0	2,8	2,4	53,4	55,3	53,8
Rumunija		122,8	122,0	107,4	1,7	1,5	1,4	19,5	21,2	20,8
Slovenija		1.352,7	1.464,0	1.225,2	5,9	5,9	5,5	31,3	31,3	27,2
Srbija		99,6	107,0	95,5	1,8	1,7	1,8	15,3	16,1	18,1
Turska		121,6	136,0	145,9	1,3	1,3	1,4	15,5	15,7	16,0
Hrvatska		379,2	389,0	351,1	2,8	2,7	2,7	26,6	26,6	27,2
Češka		752,7	832,0	747,2	4,0	3,9	3,7	46,7	46,4	46,9

Izvor: Statistika tržišta osiguranja u BiH, Republički zavod za statistiku RS, Federalni zavod za statistiku, SwissRe

Osnovni komparativni pokazatelji potvrđuju da je sektor osiguranja u RS nerazvijen, uprkos kontinuiranom rastu premije u posljednjih sedam godina, koliko dugo se sistematski, putem Agencije, prikupljaju statistički podaci. Učešće premije u BDP slično je drugim tranzicijskim zemljama, ali je višestruko niže u odnosu na razvijena tržišta. Domaće tržište osiguranja zaostaje i po parametru premija po stanovniku. Učešće premije životnog osiguranja još ne dostiže nivo prosjeka tranzicijskih zemalja EU.

² U vrijeme izrade ovog izvještaja nije bila dostupna komparativna statistika za 2013. godinu.

³ Prilikom obračuna prosječne premije po glavi stanovnika u RS uzeto je u obzir: Ukupna premija društava iz RS – Premija filijala društava iz RS u FBiH + Premija filijala društava iz FBiH u RS (radi se o podacima iz Tabele 6.red.br.3).

⁴ Prilikom obračuna učešća premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji uzeta je u obzir i premija za životno osiguranje filijala društava iz FBiH (radi se o podacima iz Tabele 6.red.br.1.2 i 2.2)

⁵ Premija za obračun prosječne premije po glavi stanovnika u FBiH obračunata je analogno obračunu istog pokazatelja za RS, a na bazi raspoloživih podataka Federalnog zavoda za statistiku.

2.2. Obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske

U narednoj tabeli daje se pregled ukupno obračunate bruto premije na tržištu RS.⁶

Tabela 6: Premija osiguranja ostvarena na tržištu Republike Srpske u periodu 2011–2013. godine (u KM)

R.B.	Subjekti na tržištu RS	Obračunata premija na tržištu RS						Indeks 2013/2012
		I-XII 2011.		I-XII 2012.		I-XII 2013.		
		Iznos	(%)	Iznos	(%)	Iznos	(%)	
1.	DRUŠTVA IZ RS	119.969.373	84,4	125.978.746	82,3	126.355.102	79,5	100,3
1.1.	Neživotna osiguranja	109.693.056	77,2	114.445.939	74,8	113.484.913	71,4	99,2
1.2.	Životna osiguranja	10.276.316	7,2	11.532.807	7,5	12.870.189	8,1	111,6
2.	FILIJALE DRUŠTAVA IZ FBiH	22.209.130	15,6	27.119.149	17,7	32.643.740	20,5	120,4
2.1.	Neživotna osiguranja	16.708.825	11,8	20.548.461	13,4	22.278.002	14,0	108,4
2.2.	Životna osiguranja	5.500.305	3,9	6.570.689	4,3	10.365.738	6,5	157,8
3	UKUPNO	142.178.503	100,0	153.097.896	100,0	158.998.841	100,0	103,9

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Podaci iz prethodne tabele pokazuju da je tržište osiguranja u RS dostiglo granice ekstenzivnog rasta. Ukupno obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske u periodu 01.01. do 31.12.2013. godine iznosila je 158.998.841 KM i veća je odnosu na isti period prethodne godine za 5.900.946 KM ili 3,9%.

Životno osiguranje je u prosjeku poraslo za 28%, pri čemu su filijale društva iz FBiH participirale u značajnoj mjeri. Očigledno je da se konkurencija u segmentu životnih osiguranja povećava, uvode se novi proizvodi, edukuju se zaposleni, širi se prodajna mreže i jača kanal tzv. bankoosiguranja. Neživotno osiguranje u prosjeku bilježi sporiji rast, odnosno kod društva sa sjedištem u RS došlo je do stagnacije.

Dalji razvoj tržišta osiguranja u Republici Srpskoj ne zavisi samo od opšte ekonomske situacije (zaposlenost, rast BDP, zaduženost stanovništva i privrede), već i od faktora kojima upravljaju društva za osiguranje. Na tržištu vlada dosta velika konkurencija, koja je pojačana poslovanjem filijala iz FBiH. Novi proizvodi, efikasnije upravljanje poslovnim procesima i drugi elementi kvaliteta poslovanja i komunikacije sa osiguranicima i trećim oštećenim, treba da budu u fokusu budućih poslovnih planova društava za osiguranje, što će pozitivno da utiče na intenzivniji razvoj tržišta.

2.3. Obračunata premija po društvima za osiguranje

Ukupno obračunata premija u periodu 01.01. do 31.12.2013. godine koju su ostvarila društva za osiguranje sa sjedištem u RS, uključujući i premiju koju su ova društva ostvarila na tržištu

⁶Ukupna obračunata premija na tržištu osiguranja RS je obračunata na način da je ukupna premija koja su ostvarila društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj umanjena za premiju koju su ta društva ostvarila u Federaciji BiH i uvećana za premiju koju su društva za osiguranje sa sjedištem u Federaciji BiH ostvarila u Republici Srpskoj.

osiguranja Federacije BiH, iznosila je 140.199.616 KM. U odnosu na isti period prethodne godine, obračunata premija je veća za 517.335 KM ili 0,4%.

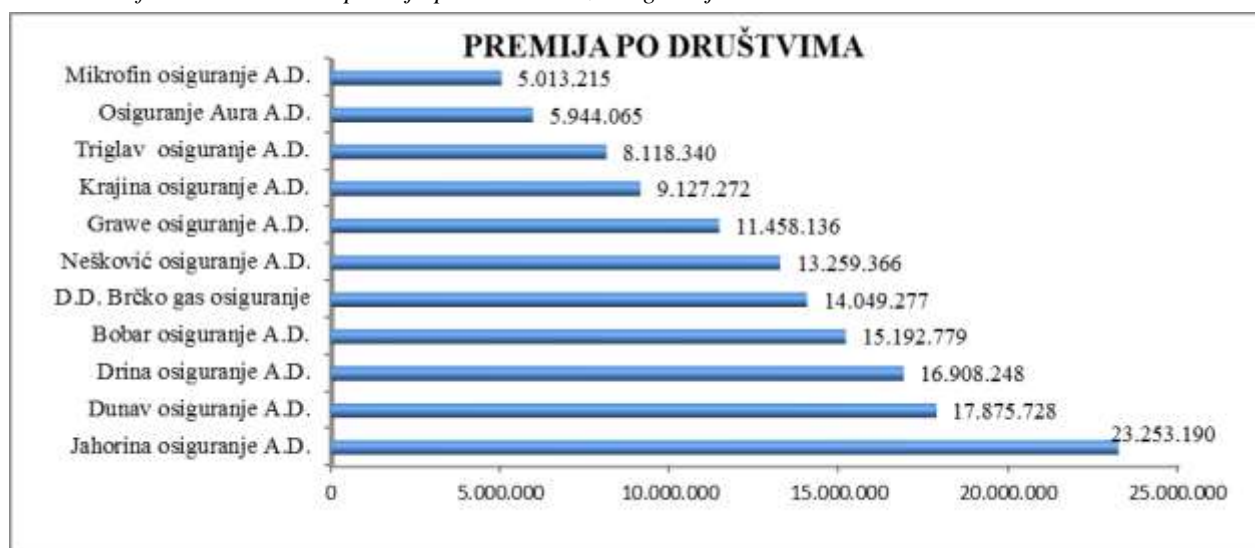
U nastavku se daje pregled obračunate premije po društvima za osiguranje:

Tabela 7: Obračunata premija po društvima za osiguranje u periodu 2011-2013.godina

R.B.	NAZIV DRUŠTVA U RS	Obračunata premija						INDEKS 2013/2012
		2011.		2012.		2013.		
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
NEŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Bobar osiguranje A.D.	16.385.739	12,5%	14.884.678	10,7%	15.192.779	10,8%	102,1
2.	D.D. Brčko gas osiguranje	14.357.563	10,9%	14.213.268	10,2%	14.049.277	10,0%	98,8
3.	Grawe osiguranje A.D.	13.885	0,0%	14.949	0,0%	13.860	0,0%	92,7
4.	Drina osiguranje A.D.	14.066.545	10,7%	14.922.084	10,7%	16.908.248	12,1%	113,3
5.	Dunav osiguranje A.D.	16.959.804	12,9%	17.563.336	12,6%	17.249.309	12,3%	98,2
6.	Jahorina osiguranje A.D.	23.882.905	18,2%	29.986.645	21,5%	22.252.878	15,9%	74,2
7.	Krajina osiguranje A.D.	6.261.282	4,8%	7.735.934	5,5%	9.127.272	6,5%	118,0
8.	Mikrofin osiguranje A.D.	2.762.059	2,1%	3.749.246	2,7%	5.013.215	3,6%	133,7
9.	Nešković osiguranje A.D.	11.508.564	8,8%	12.285.731	8,8%	13.259.366	9,5%	107,9
10.	Osiguranje Aura A.D.	4.668.895	3,6%	5.238.322	3,8%	5.944.065	4,2%	113,5
11.	Triglav osiguranje A.D.	10.181.881	7,8%	7.530.191	5,4%	8.118.340	5,8%	107,8
12.	Osiguranje Garant D.D.	-		-		-		
UKUPNO NEŽIVOTNA		121.049.122	92,2%	128.124.383	91,7%	127.128.608	90,7%	99,2
ŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Grawe osiguranje A.D.	9.429.328	7,2%	10.254.981	7,3%	11.444.276	8,2%	111,6
2.	Dunav osiguranje A.D.	293.423	0,2%	525.616	0,4%	626.419	0,4%	119,2
3.	Jahorina osiguranje A.D.	565.615	0,4%	777.302	0,6%	1.000.313	0,7%	128,7
UKUPNO ŽIVOTNA		10.288.365	7,8%	11.557.899	8,3%	13.071.008	9,3%	113,1
UKUPNA PREMIJA RS		131.337.488	100,0%	139.682.281	100,0%	140.199.616	100,0%	100,4

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Grafikon 1: Ostvarena premija/po društvima za osiguranje

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

U 2013. godini osam društava za osiguranje je u odnosu na prethodnu godinu ostvarilo porast premije, tri društva za osiguranje bilježe smanjenje premije, dok je jedno društvo za osiguranje osnovano krajem 2013. godine i nije imalo prihode od premije.

U premiji ostvarenoj na tržištu osiguranja Republike Srpske učestvuju i filijale društava za osiguranje iz FBiH, i to u iznosu od 32.643.740 KM, što predstavlja 20,5% u odnosu na ukupnu premiju.

U nastavku ovog izvještaja koristiće se isključivo podaci i pokazatelji o društvima za osiguranje iz RS, a u narednoj tabeli se daje pregled premije filijala društava iz FBiH na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj u periodu 2011.–2013. godine:

Tabela 8: Obračunate premije po filijalama društava za osiguranje iz FBiH u periodu 2011–2013.godini

R.B.	Filijale društava za osiguranje iz FBiH koje posluju u RS	Obračunata premija						Indeks 2013/2012
		2011.		2012.		2013.		
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
NEŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Bosna-Sunce osiguranje d.d.	1.373.675	6,2%	1.517.178	5,6%	1.503.633	4,6%	99,1
2.	Camelija osiguranje d.d.	132.519	0,6%	267.093	1,0%	370.997	1,1%	138,9
3.	Croatia osiguranje d.d.	862.919	3,9%	1.199.261	4,4%	568.263	1,7%	47,4
4.	Euroherc osiguranje d.d.	3.473.435	15,6%	4.069.524	15,0%	4.777.572	14,6%	117,4
5.	SARAJEVO osiguranje	3.548.083	16,0%	4.809.587	17,7%	5.036.575	15,4%	104,7
6.	Merkur BH osiguranje	140.390	0,6%	148.790	0,5%	172.491	0,5%	115,9
7.	Osiguranje "VGT" d.d.	1.350.579	6,1%	1.351.161	5,0%	801.911	2,5%	59,3
8.	UNIQA osiguranje d.d.	3.282.387	14,8%	3.661.398	13,5%	4.714.676	14,4%	128,8
9.	Zovko osiguranje d.d.	2.544.838	11,5%	3.524.469	13,0%	4.331.885	13,3%	122,9
	UKUPNO NEŽIVOTNA	16.708.825	75,2%	20.548.461	75,8%	22.278.002	68,2%	108,4
ŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Croatia osiguranje d.d.	34.979	0%	32.314	0,1%	73.398	0,2%	227,1
2.	Merkur BH osiguranje d.d.	4.394.354	20%	4.924.268	18,2%	7.199.008	22,1%	146,2
3.	UNIQA osiguranje d.d.	1.070.972	5%	1.614.106	6,0%	3.093.331	9,5%	191,6
	UKUPNO ŽIVOTNA FBiH	5.500.305	24,8%	6.570.689	24,2%	10.365.738	31,8%	157,8
	UKUPNA PREMIJA FBiH	22.209.130	100,0%	27.119.149	100,0%	32.643.740	100,0%	120,4

Izvor: Izvještaji filijala društava za osiguranje

2.4.Struktura portfelja

U sljedećoj tabeli je predstavljena struktura obračunate premije društava za osiguranje prema vrstama osiguranja u periodu 2011–2013. godina, s tim da se kategorija „ostalo” odnosi na 13 grupa neživotnih osiguranja, koje u ukupnoj premiji pojedinačno učestvuju ispod jednog procenta.

Tabela 9: Obračunata premija prema vrstama osiguranja

(u KM)

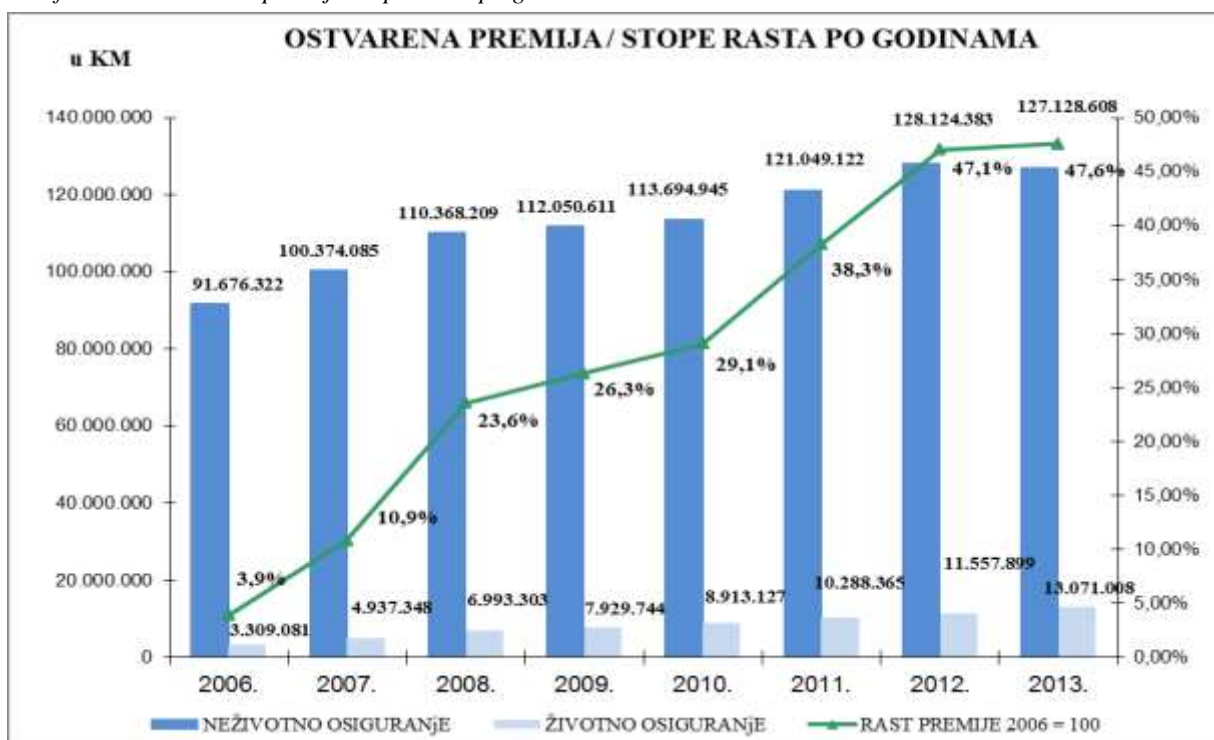
Vrsta osiguranja	2011.		2012.		2013.		Indeks 2013/12
	Iznos	(%)	Iznos	(%)	Iznos	(%)	
Osiguranje nezgode	7.899.427	6,0	8.259.311	5,9	8.904.151	6,4	107,8
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih	9.329.989	7,1	9.816.082	7,0	9.531.550	6,8	97,1
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	5.786.226	4,4	5.920.728	4,2	6.187.734	4,4	104,5
Osiguranje ostalih šteta na imovini	6.969.933	5,3	11.610.800	8,3	7.112.393	5,1	61,3
Osiguranje od odgovornosti za m/v	89.149.366	67,9	90.550.619	64,8	92.454.100	65,9	102,1
Ostalo	1.914.181	1,5	1.966.843	1,4	2.938.680	2,1	149,4
Ukupno neživotna osiguranja	121.049.122	92,2	128.124.383	91,7	127.128.608	90,7	99,2
Životno osiguranje	10.288.365	7,8	11.557.899	8,3	13.071.008	9,3	113,1
UKUPNO	131.337.488	100,0	139.682.281	100,0	140.199.616	100,0	100,4

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Od ukupno obračunate premije u 2013. godini, na neživotno osiguranje odnosilo se 127.128.608 KM ili 90,7%. Obračunata premija životnog osiguranja iznosila je 13.071.008 KM ili 9,3%. U odnosu na prethodnu godinu, obračunata premija neživotnih osiguranja je neznatno smanjena, dok je premija životnih osiguranja porasla za 13,1%. Od 2006. godine, od kada se prati i objavljuje zvanična statistika, bruto obračunata premija bilježi kontinuirani rast, pri čemu je veća dinamika rasta životnog osiguranja.

U nastavku se daje niz grafičkih ilustracija strukture bruto premije u RS.

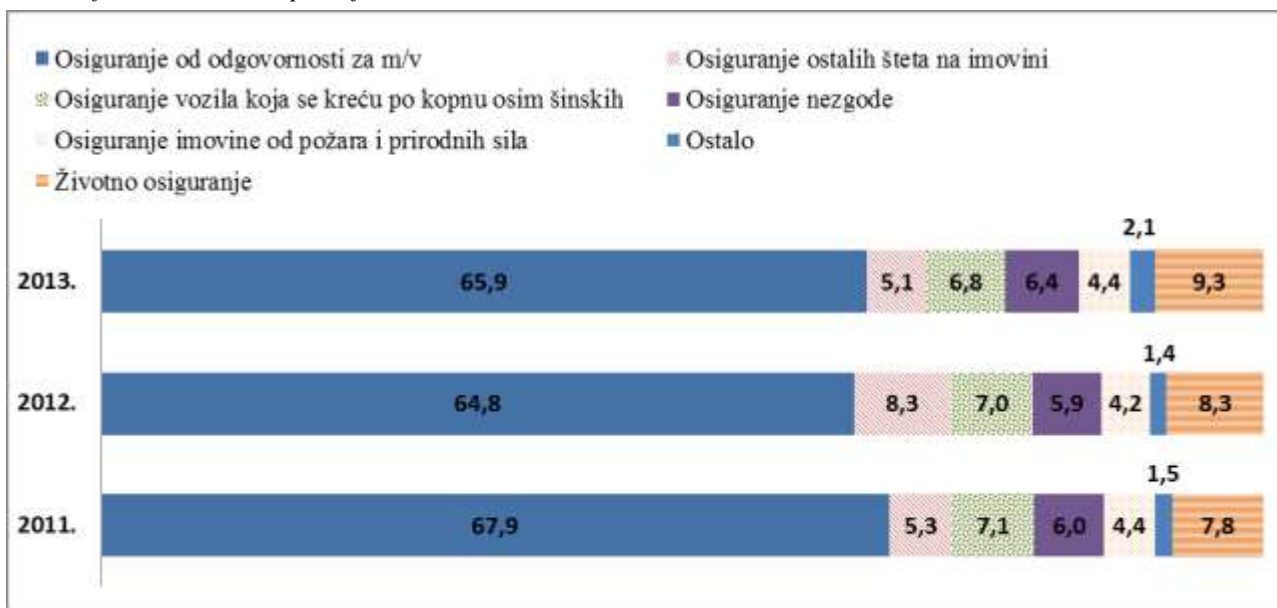
Grafikon 2: Ostvarena premija/stopa rasta po godinama

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

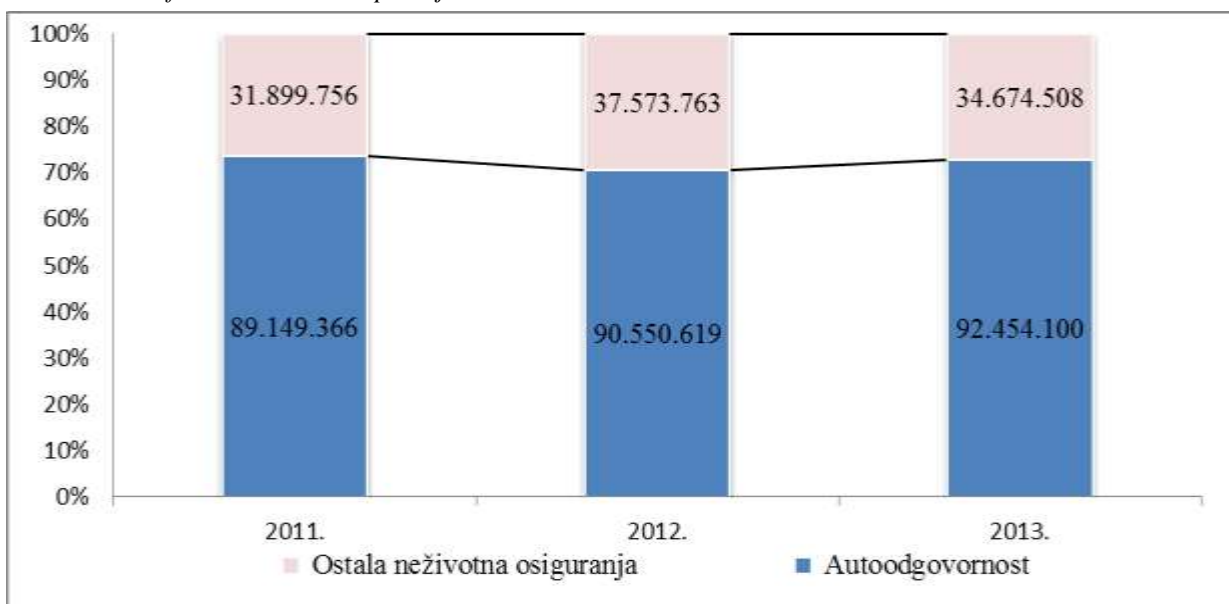

Grafikon 3: Struktura premija

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje

Grafikon 4: Ostvarena premija

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje

U narednoj tabeli nalaze se podaci o učešću obaveznog i neobaveznog osiguranja u ukupno obračunatoj premiji za prethodne tri godine:

Tabela 10: Udio obaveznog i neobaveznog osiguranja u ukupno obračunatoj premiji

Vrsta osiguranja	2011.	Udio	2012.	Udio	2013.	Udio	Indeks 2013/12
Obavezno	97.064.333	73,9%	98.855.574	70,8%	101.366.877	72,3%	102,5
Neobavezno	34.273.155	26,1%	40.826.707	29,2%	38.832.738	27,7%	95,1
UKUPNO	131.337.488	100,0%	139.682.281	100,0%	140.199.616	100,0%	100,4

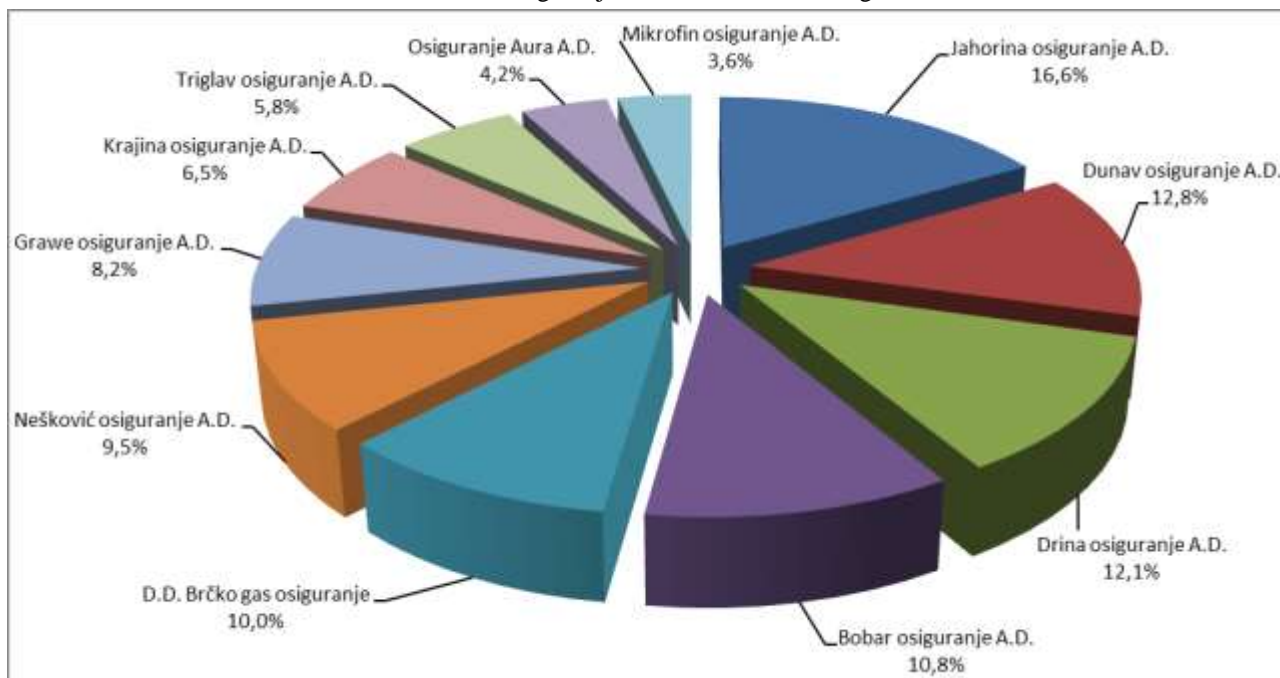
Izvor: Izveštaji društava za osiguranje

U posmatranom periodu nema značajnijih promjena u strukturi premije u smislu odnosa obaveznog i neobaveznog osiguranja.

2.5. Tržišna struktura i koncentracija

U narednom grafikonu prikazano je tržišno učešće društava za osiguranje u 2013. godini.

Grafikon 5: Učešće društava za osiguranje na tržištu RS za 2013. godinu

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

U slijedećem pregledu dat je stepen koncentracije tržišta osiguranja u RS po peer grupama iz kojeg se vidi da je broj društava po grupama ostao isti, ali da je učešće najvećeg društva za osiguranje u ukupnoj premiji smanjeno sa 22% na 16%, dok su ostale grupe povećale relativni značaj.

Tabela 11: Učešće društava za osiguranje u ukupnoj premiji prema peer grupama

Učešće	2011.		2012.		2013.	
	Ukupno učešće	Broj društava za osiguranje	Ukupno učešće	Broj društava za osiguranje	Ukupno učešće	Broj društava za osiguranje
do 5%	10,4%	3	6,4%	2	7,8%	2
5-10%	23,7%	3	27,1%	4	29,9%	4
10-15%	47,3%	4	44,5%	4	45,7%	4
preko 15%	18,6%	1	22,0%	1	16,6%	1

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Herfindahl Hirschman–ov indeks predstavlja takođe mjeru koncentracije tržišta i izračunava se kao zbir kvadrata pojedinačnog učešća svakog društva za osiguranje u odnosu na ostvarenu premiju. Ovaj indeks uzima u obzir relativnu veličinu i raspodjelu društava na tržištu, te ukoliko je tržište monopolističko, postoji i veća tržišna koncentracija, i naravno manja konkurencija. Indeks se povećava ukoliko se smanjuje broj društava učesnika na tržištu, a u isto vrijeme razlika u veličini među njima je sve veća. Ukoliko bi postojalo samo jedno društvo koje se bavi osiguranjem, indeks bi iznosio 10.000 (učešće na tržištu 100%, odnosno indeks je $100 \cdot 100 = 10.000$). U suprotnom slučaju, ukoliko bi bilo mnogo društava sa srazmjerno niskim učešćem, oko 0%, indeks bi bio blizu 0, što bi ukazivalo da na tržištu postoji savršena konkurencija. Ako je Herfindahl Hirschman–ov indeks između 1.000 i 1.800 smatra se da na tržištu postoji umjerena koncentracija. Herfindahl Hirschman–ov indeks u 2013. godini iznosi 1.064 poena, što je u odnosu na 2012. godinu manje za 133 poena.

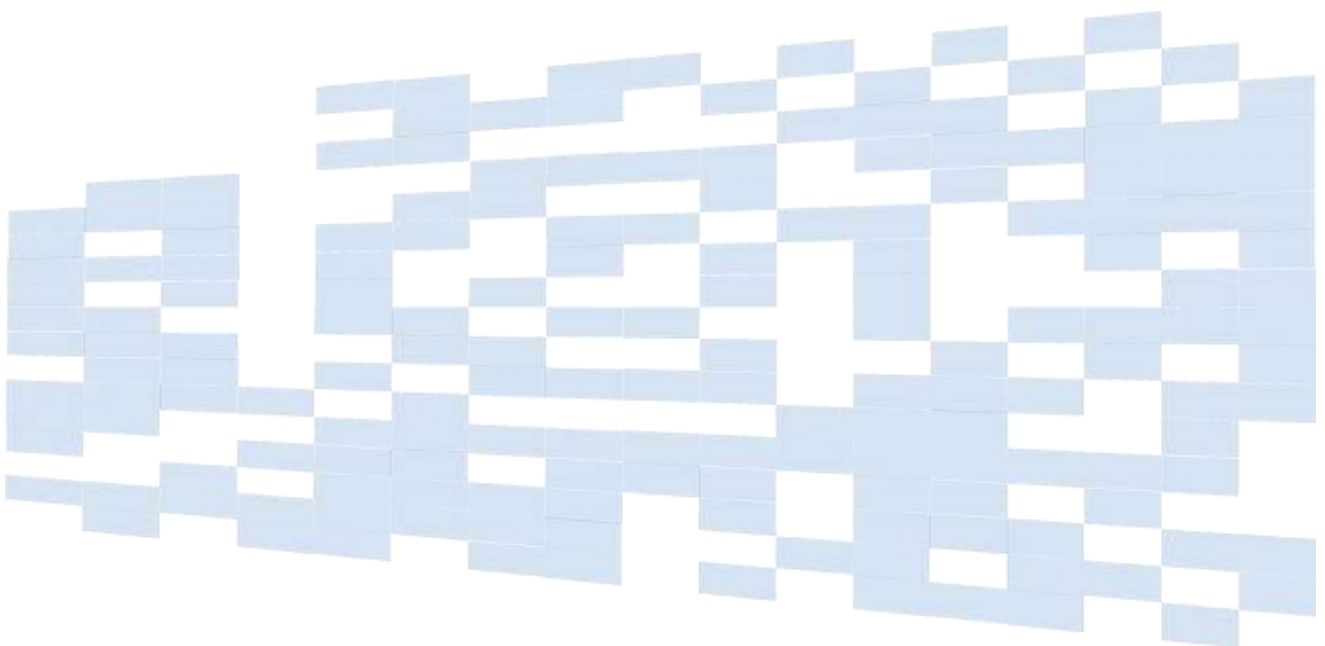
Stepen koncentracije po peer grupama, kao i dinamika HH indeksa pokazuju da se konkurencija na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj povećava.

2013

3.

BILANSNA STRUKTURA

3. BILANSNA STRUKTURA

Na osnovu dostavljenih revidiranih finansijskih izvještaja društava za osiguranje za 2013. godinu u nastavku se daje uporedni prikaz i analiza osnovnih bilansnih pozicija za 2012. i 2013. godinu. Podaci iskazani u ovom izvještaju, koji se odnose na 2012. godinu, razlikuju se od podataka za istu godinu u Izvještaju o stanju sektora osiguranja za period 01.01–31.12.2012. godine, zbog izvršenih retrospektivnih korekcija finansijskih izvještaja naloženih od strane ovlašćenih revizora, a u skladu sa MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

3.1. Bilans stanja

U sljedećoj tabeli se daje skraćena šema aktive zbirnog bilansa stanja za sva društva:

Tabela 12: Aktiva – ukupno za sva društva za osiguranje

(uKM)

A K T I V A	31.12.2012. godina		31.12.2013. godina		Indeks 2013/12
	iznos	udio	iznos	udio	
A. STALNA IMOVINA(I+II+III+IV)	194.718.132	66,0%	203.683.751	63,5%	104,6
I Nematerijalna ulaganja	1.963.288	0,7%	2.073.207	0,6%	105,6
II Nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja, oprema i ostala sredstva (1+2+3)	82.968.173	28,1%	87.434.792	27,3%	105,4
1. Zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema	38.353.949	13,0%	36.098.790	11,3%	94,1
2. Investicione nekretnine	38.921.653	13,2%	45.633.405	14,2%	117,2
3. Osnovna sredstva u pripremi i ostala osnovna sredstva	5.692.571	1,9%	5.702.596	1,8%	100,2
III Dugoročni finansijski plasmani (1+2)	109.646.297	37,2%	114.093.843	35,6%	104,1
1. Učešće u kapitalu zavisnih, pridruženih i ostalih pravnih lica	3.333.353	1,1%	2.863.253	0,9%	85,9
2. Dugoročni finansijski plasmani matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima, dugoročni finansijski plasmani u zemlji i inostranstvu, finansijska sredstva koja se drže do roka dospijeca, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i ostali dugoročni finansijski plasmani	106.312.944	36,7%	111.230.590	35,6%	105,7
IV Odložena poreska sredstva	140.374	0,0%	81.910	0,0%	58,4
B. TEKUĆA IMOVINA (I+II+III+IV)	100.115.801	34,0%	117.031.761	36,5%	116,9
I Zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji	346.581	0,1%	213.981	0,1%	61,7
II Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina	82.631.213	28,0%	95.217.149	29,7%	115,2
1. Potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci	14.690.183	5,0%	13.935.773	4,3%	94,9
2. Potraživanja iz specifičnih poslova i ostala potraživanja	13.371.330	4,5%	5.469.042	1,7%	40,9
3. Kratkoročni finansijski plasmani	43.669.440	14,8%	55.495.302	17,3%	127,1
4. Gotovina	10.892.928	3,7%	20.309.266	6,3%	186,4
5. Porez na dodatu vrijednost	7.332	0,0%	7.766	0,0%	105,9
III Aktivna vremenska razgraničenja	17.055.874	5,8%	21.543.487	6,7%	126,3
IV - Odložena poreska sredstva	82.133	0,0%	57.144	0,0%	69,6
POSLOVNA AKTIVA (A+B)	294.833.933	100,0%	320.715.513	100,0%	108,8
VANBILANSNA AKTIVA	2.799.467		2.799.467		100,0
UKUPNA AKTIVA	297.633.400		323.514.980		108,7

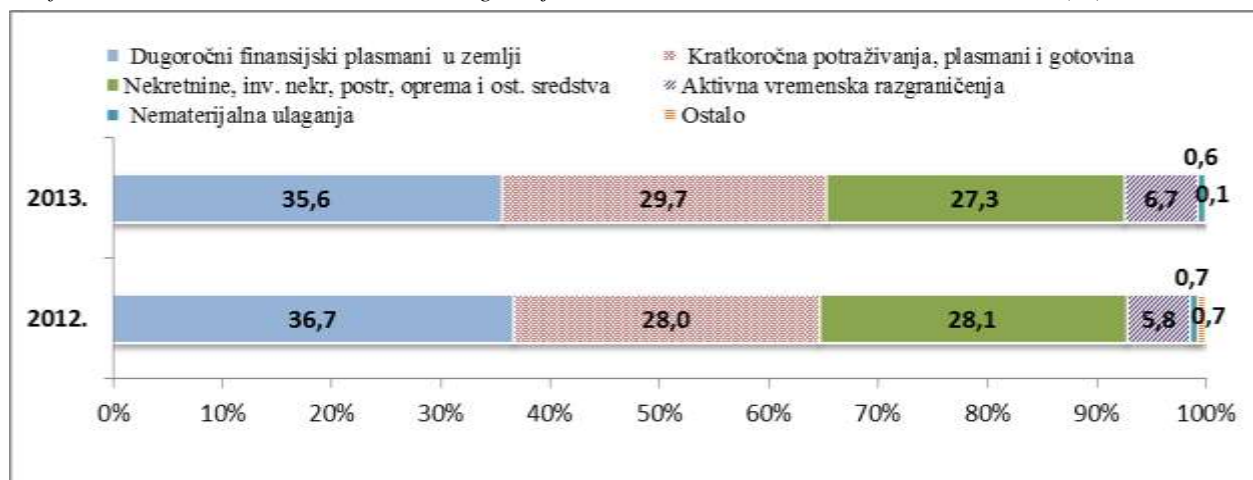
Izvor: Bilansi stanja društava za osiguranje

Vrijednost poslovne aktive društava za osiguranje u RS sa stanjem na dan 31.12.2013. godine iznosila je 320.715.513 KM i u odnosu na stanje na dan 31.12.2012. godine uvećana je za 8,8%.

U narednom grafičkom prikazu je predstavljena struktura aktive za 2012. i 2013. godinu.

Grafikon 6: Struktura aktive društava za osiguranje

(%)

Izvor: Bilansi stanja društava za osiguranje

Iz navedene skraćene šeme i grafičkog prikaza aktive bilansa stanja vidljivo je da strukturu poslovne aktive u 2013. godini čine: stalna imovina sa učešćem od 63,5% i tekuća imovina sa učešćem od 36,5%.

U posmatranom periodu smanjenje je procentualnog učešća stalne imovine sa 66,0% na 63,5%, dok je istovremeno povećano učešće tekuće imovine sa 34,0% na 36,5%.

Povećanje vrijednosti pozicije stalna imovina od 4,6%, rezultat je porasta slijedećih stavki: nematerijalnih ulaganja za 5,6%, investicionih nekretnina za 17,2%, i dugoročnih finansijskih plasmana za 4,1%.

Nematerijalna ulaganja su povećana kod jednog društva za osiguranje po osnovu ulaganja sredstava u širenje poslovne mreže društva na teritoriji FBiH. Investicione nekretnine su povećane kod većine društva za osiguranje, i kao takve služe za pokriće tehničkih rezervi.

Na poziciji dugoročni finansijski plasmani dešavale su se različite promjene kod većine društava, ali je ukupna dinamika povećanja vezana za kategoriju finansijska sredstva raspoloživa za prodaju kod pet društva za osiguranje.

Povećanje vrijednosti pozicije tekuća imovina od 16,9%, rezultat je prije svega porasta slijedećih stavki: kratkoročni finansijski plasmani za 27,1%, gotovina za 86,4%, porez na dodatu vrijednost za 5,9% i aktivna vremenska razgraničenja za 26,3%.

U okviru kratkoročnih finansijskih plasmana značajnije su povećane pozicije: kratkoročni finansijski plasmani u zemlji kod sedam društava za osiguranje i dio dugoročnih deponovanja i ulaganja koji dospijevaju za naplatu u periodu do godinu dana kod tri društva za osiguranje.

Aktivna vremenska razgraničenja povećana su za 26,3% u odnosu na prethodnu godinu, a odnose se na razgraničenje troškova pribave osiguranja kod sedam društava za osiguranje i prenosnu premiju osiguranja i saosiguranja koja pada na teret saosiguravača i reosiguravača kod dva društva za osiguranje. Uzimajući u obzir navedeno, Agencija će u 2014. godini izvršiti dodatni nadzor kod društava za osiguranje koja su ostvarila značajnije povećanje razgraničenih troškova pribave.

U okviru tekuće imovine zabilježen je pad u odnosu na prethodnu godinu na pozicijama: zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji za 38,3% i potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci za 5,1%. Takođe, potraživanja iz specifičnih

poslova i ostala potraživanja su smanjena za 59,1%, a razlog je naplata potraživanja po osnovu prodaje akcija koja je bila izvršena u 2012. godini kod jednog društva za osiguranje.

Vanbilansna, kako aktiva, tako i pasiva, odnosi se na državnu imovinu (građevinske objekte) koju koristi društvo za osiguranje Jahorina osiguranje a.d. i otpisana potraživanja društva za osiguranje Triglav osiguranje a.d. i nije se mijenjala u odnosu na prethodnu godinu.

U narednom pregledu je dat uporedni prikaz agregatnih pozicija pasive Bilansa stanja na nivou sektora za 2012. i 2013. godinu.

Tabela 13: Pasiva –ukupno za sva društva za osiguranje

(u KM)

PASIVA	31.12.2012. godina		31.12.2013. godina		Indeks 2013/12
	iznos	udio	iznos	udio	
A. KAPITAL	118.763.654	40,3%	126.779.373	39,5%	106,7
1. Osnovni kapital	91.866.092	31,2%	98.430.392	30,7%	107,1
2. Emisiona premija	2.976.378	1,0%	867.250	0,3%	29,1
3. Rezerve iz dobitka	2.868.025	1,0%	3.275.215	1,0%	114,2
4. Revalorizacione rezerve	6.548.615	2,2%	5.896.560	1,8%	90,0
5. Nerealizovani dobitci po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	661.692	0,2%	2.039.334	0,6%	308,2
6. Nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	1.686.471	0,6%	1.736.137	0,5%	102,9
7. Neraspoređeni dobitak (8+9)	23.131.335	7,8%	25.178.707	7,9%	108,9
8. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	3.676.170	1,2%	6.352.880	2,0%	172,8
9. Neraspoređeni dobitak ove godine	19.455.165	6,6%	18.825.827	5,9%	96,8
10. Gubitak do visine kapitala (11+12)	7.602.011	2,6%	7.171.949	2,2%	94,3
11. Gubitak ranijih godina	7.061.516	2,4%	1.204.344	0,4%	17,1
12. Gubitak tekuće godine	540.495	0,2%	5.967.605	1,9%	1104,1
B. DUGOROČNA REZERVISANJA	33.033.522	11,2%	42.986.548	13,4%	130,1
V. OBAVEZE (1+2)	143.036.758	48,5%	150.949.593	47,1%	105,5
1. Dugoročne obaveze	688.223	0,2%	480.277	0,1%	69,8
2. Kratkoročne obaveze i PVR	142.348.535	48,3%	150.469.316	46,9%	105,7
2.1. Prenosna premija ŽO	3.556.070	1,2%	3.874.586	1,2%	109,0
2.2. Prenosna premija NŽO	66.214.496	22,5%	68.467.583	21,3%	103,4
2.3. Rezervisane štete ŽO	270.005	0,1%	433.929	0,1%	160,7
2.4. Rezervisane štete NŽO	46.538.302	15,8%	49.350.923	15,4%	106,0
2.5. Druga pasivna razgraničenja	4.954.292	1,7%	5.519.955	1,7%	111,4
2.6. Ostale kratkoročne obaveze	20.815.370	7,1%	22.822.339	7,1%	109,6
G. POSLOVNA PASIVA	294.833.933	100,0%	320.715.513	100,0%	108,8
D. VANBILANSNA PASIVA	2.799.467		2.799.467		100,0
Đ. UKUPNA PASIVA	297.633.400		323.514.980		108,7

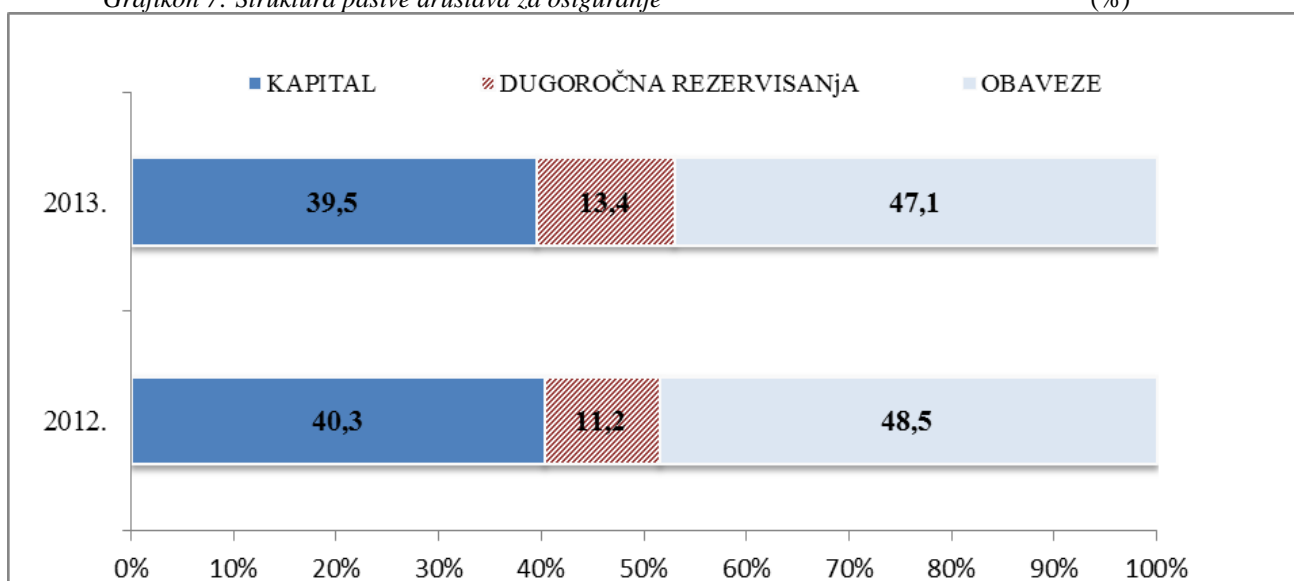
Izvor: Bilansi stanja društava

Vrijednost poslovne pasive društava za osiguranje u RS na dan 31.12.2013. godine je iznosila 320.715.513 KM i u odnosu na vrijednost poslovne pasive iskazane na dan 31.12.2012. godine veća je za 8,8%.

U narednom grafičkom prikazu je predstavljena struktura pasive za 2012. i 2013. godinu.

Grafikon 7: Struktura pasive društava za osiguranje

(%)

Izvor: Bilansi stanja društava za osiguranje

U strukturi poslovne pasive za 2013. godinu kapital učestvuje sa 39,5%, dugoročna rezervisanja sa 13,4% i obaveze sa 47,1%, od kojih se najveći dio odnosi na obaveze po osnovu rezervisanja za prenosnu premiju, prijavljene štete, kao i nastale neprijavljene štete.

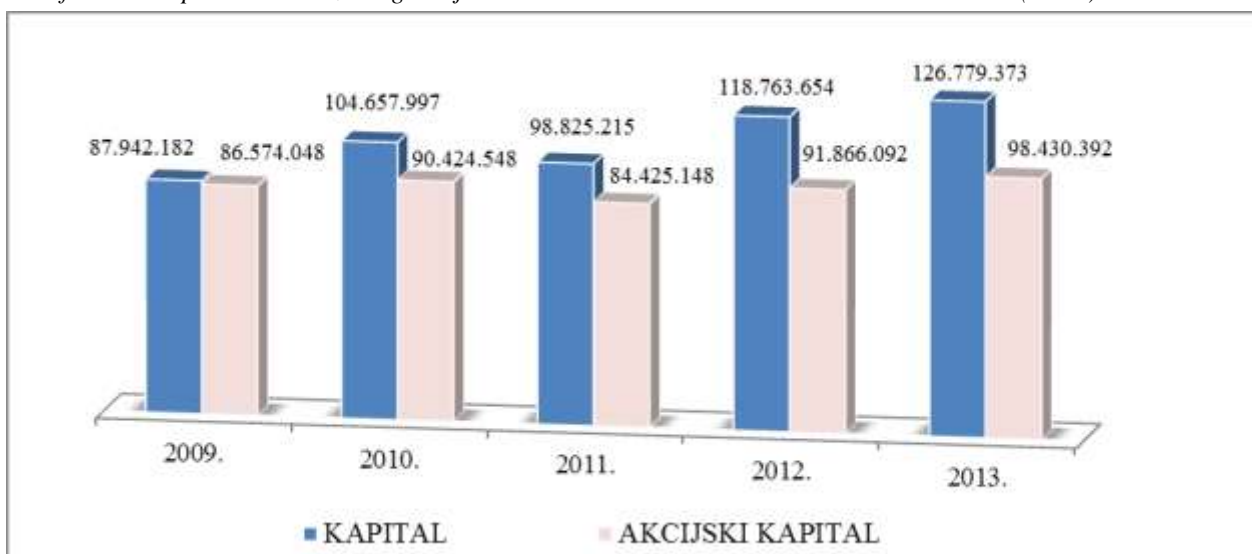
Nastavlja se pozitivna tendencija koja karakteriše dinamiku ukupnog kapitala na nivou sektora. Kapital je povećan za 6,7% u odnosu na prethodnu godinu. Porast osnovnog kapitala od 7,1% je rezultat povećanja akcijskog kapitala osnivanjem novog društva za osiguranje, raspodjele dijela dobiti kod dva društva za osiguranje i izvršene emisije akcija za kvalifikovanog investitora kod jednog društva za osiguranje. Smanjena je pozicija emisiona premija za 70,9% zbog pokrića gubitka iz prethodne godine kod jednog društva za osiguranje. Značajan porast zabilježen je i na poziciji nerealizovani dobiti po osnovu usklađivanja vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju (portfelj hartija od vrijednosti, prvenstveno obveznica) kod pet društva za osiguranje.

Pozicija neraspoređena dobit ranijih godina povećana je za 72,8% kod pet društva za osiguranje, pri čemu su dva društva za osiguranje izvršila korekcije finansijskih izvještaja za 2012. godinu primjenom MRS-8, što će biti detaljnije objašnjeno u nastavku. Pozicija neraspoređena dobit tekuće godine smanjena je za 3,2% kod četiri društva za osiguranje. Deset društva za osiguranje je ostvarilo dobit u tekućoj godini. Pokrićem u 2013. godini pozicija gubitak ranijih godina je smanjena za 82,9%, dok je gubitak tekuće godine povećan za 5.427.110 KM ili deset puta u odnosu na prethodnu godinu. Gubitak su ostvarila dva društva za osiguranje što će biti detaljnije objašnjeno kod analize bilansa uspjeha.

U nastavku se daje pregled kretanja kapitala za period 2009-2013.godine:

Grafikon 8: Kapital društava za osiguranje

(u KM)

Izvor: Bilansi stanja društava za osiguranje

Na poziciji dugoročna rezervisanja zabilježen je porast od 30,1% u odnosu na prethodnu godinu. U okviru ove pozicije došlo je do povećanja matematičke rezerve za 32,4% i rezerve za učešće u dobitku za 43,3% što predstavlja pozitivan dugoročni trend, dok je značajno smanjena rezerva za izravnjanje rizika što će biti detaljnije objašnjeno u poglavlju 4.2.2. *Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za neživotno osiguranje.*

Ukupne obaveze u posmatranom periodu povećane su za 5,5%, a u strukturi je došlo do povećanja kratkoročnih obaveza i pasivnih vremenskih razgraničenja (prenosna premija i rezervisane štete), dok su smanjene dugoročne obaveze za 30,2% usljed prenosa dijela dugoročnih obaveza koje dospijevaju u roku od godinu dana na kratkoročne obaveze u skladu sa računovodstvenim propisima. U okviru pozicije pasivna vremenska razgraničenja došlo je do povećanja svih pozicija prenosne premije i rezervisanja za štete, a naročito su povećane rezerve za štete životnih osiguranja u iznosu od 163.924 KM ili 60,7% zbog povećanja premija životnih osiguranja.

3.2. Bilans uspjeha

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled stavki Bilansa uspjeha za sva društva za osiguranje za 2012. i 2013. godinu.

Tabela 14: Bilans uspjeha –ukupno za sva društva za osiguranje

(u KM)

P O Z I C I J A	31.12.2012.		31.12.2013.		Indeks 2013/12
	iznos	udio	iznos	udio	
A. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
I - Poslovni prihodi (1+2+3+4+5+6)	145.094.846	88,4%	157.959.431	89,6%	108,9
1. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja	11.719.419		13.169.184		112,4
2. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija neživotnih osiguranja	121.789.834		124.791.260		102,5
3. Prihodi po osnovu učešća saosiguranja i reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotnih osiguranja	520.923		4.668.267		896,2
4. Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja neživotnih osiguranja	6.066.091		5.504.935		90,7
5. Prihodi od povrata poreskih i drugih dažbina i prihodi od premija, subvencija, dotacija, donacija i sl.	92.874		95.990		103,4
6. Drugi poslovni prihodi	4.905.706		9.729.795		198,3
II - Poslovni rashodi (1+2)	130.460.168	90,6%	147.137.184	91,9%	112,8
1. Funkcionalni rashodi (1.1.+1.2.+1.3.)	67.384.134		84.256.730		125,0
1.1. Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose	10.628.903		12.862.787		121,0
1.2. Naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja	2.821.671		3.222.566		114,2
1.3. Naknade šteta i ostale naknade neživotnih osiguranja	53.933.560		68.171.377		126,4
2. Troškovi sprovođenja osiguranja	63.076.034		62.880.454		99,7
III - Poslovni dobitak/gubitak (I-II)	14.634.679		10.822.247		73,9
B. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
I - Finansijski prihodi	7.717.398	4,7%	9.155.101	5,2%	118,6
II - Finansijski rashodi	821.349	0,6%	1.077.773	0,7%	131,2
III - Finansijski dobitak/gubitak (I-II)	6.896.049		8.077.328		117,1
AB - Dobitak/gubitak redovne aktivnosti (AIII+BIII)	21.530.728		18.899.575		87,8
V. OSTALI PRIHODI I RASHODI					
I - Ostali prihodi	10.656.171	6,5%	6.717.071	3,8%	63,0
II - Ostali rashodi	11.256.771	7,8%	10.939.019	6,8%	97,2
III - Dobitak/gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (I-II)	-600.600		-4.221.948		703,0
G. PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE					
I - Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine	207.761	0,1%	1.277.453	0,7%	614,9
II - Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine	707.662	0,5%	828.378	0,5%	117,1
III - Dobitak/gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine (I-II)	-499.901		449.075		
D. PRIHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA	421		252.607	0,1%	
D I- RASHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA	18.163		20.602	0,0%	113,4
Đ. DOBITAK /GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (AB+VIII+ GIII+D-D1)	20.412.485		15.358.707		75,2
E. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT	2.438.546		2.379.419		97,6

P O Z I C I J A	31.12.2012.		31.12.2013.		Indeks 2013/12
	iznos	udio	iznos	udio	
Ž. ODLOŽENI PORESKI PRIHODI					
Z. NETO DOBITAK /NETO GUBITAK PERIODA (D-E+Ž)=(Z 1-Z 2)	17.973.939		12.979.288		72,2
1. Neto dobitak tekuće godine	18.514.434		18.816.783		101,6
2. Neto gubitak tekuće godine	540.495		5.837.495		
I. OSTALI DOBICI I GUBICI U PERIODU					
I - Dobici utvrđeni direktno u kapitalu	409.451	0,2%	896.619	0,5%	219,0
II - Gubici utvrđeni direktno u kapitalu	726.857	0,5%	21.999	0,0%	3,0
III - Porez na dobitak koji se odnosi na ostale dobitke i gubitke	-49.940		80.358	0,1%	
J. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Z+II-III-III)	17.706.473		13.773.550		77,8
K. UKUPNI PRIHODI I DOBICI (AI+BI+VI+GI+D+Ž+II)	164.086.049	100,0%	176.258.282	100,0%	107,4
L. UKUPNI RASHODI I GUBICI (AII+BII+VII+GII+DI+III+III)	143.941.030	100,0%	160.105.313	100,0%	111,2
Lj. UKUPAN BRUTO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (K-L)	20.145.019		16.152.969		80,2
M. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT (E)	2.438.546		2.379.419		97,6
N. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Lj-M)=J	17.706.473		13.773.550		77,8

Izvori: finansijski izvještaji društava

Ukupni prihodi, uključujući i dobitke utvrđene direktno u kapitalu u 2013. godini su iznosili 176.258.282 KM, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje za 7,4%.

Poslovni prihodi društava u 2013. godini čine 89,6% ukupnih prihoda i iznose 157.959.431 KM, a veći su za 8,9% u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi poslovnih prihoda, prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja povećani su za 12,4%. Prihodi po osnovu učešća saosiguranja, reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotnih osiguranja povećani su osam puta, i odnose se uglavnom na tri društva za osiguranje. Drugi poslovni prihodi povećani su za 98,3% u odnosu na prethodnu godinu i najvećim dijelom predstavljaju naplaćene provizije iz reosiguranja kod jednog društva za osiguranje.

U strukturi ukupnih prihoda finansijski prihodi učestvuju sa 5,2%, ostali prihodi 3,8%, dok je procenat učešća prihoda od usklađivanja vrijednosti imovine, prihoda po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina i dobitaka utvrđenih direktno u kapitalu u ukupnim приходima manji od 1%. Finansijski prihodi su povećani kod svih društava za osiguranje, a u prosjeku za 18,6%. Značajan porast bilježe i prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine i to: po osnovu usklađivanja vrijednosti nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i investicionih nekretnina kod tri društva za osiguranje i po osnovu usklađivanja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju kod jednog društva za osiguranje. Vežano za promjene ovih pozicija Agencija će u 2014. godini izvršiti dodatni nadzor. Ostali prihodi su smanjeni za 37,0%.

U okviru poslovnih rashoda povećani su rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose za 21%, rashodi po osnovu naknada šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja za 14,2% i rashodi po osnovu naknada šteta i ostalih naknada neživotnih osiguranja za 26,4%, dok su troškovi sprovođenja osiguranja neznatno smanjeni u odnosu na prethodnu godinu.

Porast je zabilježen i kod rashoda od usklađivanja vrijednosti imovine za 17,1%, te kod finansijskih rashoda za 31,2%, a što se odnosi na kamate po osnovu korišćenih kredita i negativne kursne razlike. Pozicija ostali rashodi je smanjena za 2,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Poslovni dobitak iznosi 10.822.247 KM i u odnosu na 2012. godinu je manji za 26,1%, a dobitak iz redovne aktivnosti iznosi 18.899.575 KM i manji je za 12,2% u odnosu na prethodnu godinu. Četiri društva za osiguranje su povećala poslovni gubitak u odnosu na prethodnu godinu najvećim dijelom po osnovu povećanja rashoda za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose i naknada šteta. Jedno društvo za osiguranje je poslovni gubitak nadoknadilo dobitkom po osnovu ulaganja sredstava koja služe za pokriće tehničkih rezervi, te je na način ostvarilo dobitak redovne aktivnosti. Dva društva za osiguranje su poslovni gubitak nadoknadila iz ostalih prihoda, tako da su iskazala konačan pozitivan rezultat. Jednom društvu za osiguranje nezavisni revizor je izrazio mišljenje s rezervom na finansijske izvještaje za 2013. godinu. Ukoliko se uzmu u obzir nalazi nezavisnog revizora navedeni u skretanju pažnje društvo za osiguranje bi iskazalo gubitak za 2013. godinu. Vezano za navedeno Agencija je pokrenula dodatni nadzor koji nije završen u toku izrade ovog izvještaja.

Ukupan neto rezultat perioda koji je predmet raspodjele iznosi 12.979.288 KM, a u njemu participira deset društava sa ostvarenim dobitkom od 18.816.783 KM, dok su dva društva za osiguranje iskazala neto gubitak od 5.837.495 KM. Jedno društvo za osiguranje je osnovano pred kraj 2013. godine, tako da nije ostvarilo prihode, ali je imalo inicijalne troškove osnivanja usljed čega je iskazan gubitak u manjem iznosu. U skladu sa zakonom gubitak je već pokriven u početkom 2014. godine na teret osnovnog kapitala. Drugo društvo za osiguranje je iskazalo gubitak kod neživotnog osiguranja, koji je posljedica: smanjenja vrijednosti ulaganja u povezano pravno lice, smanjenja bruto obračunate premije osiguranja, povećanja rashoda za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose, povećanje naknada šteta, povećanje rashoda po osnovu premija i provizija reosiguranja, visokih troškova sprovođenja osiguranja u odnosu na dozvoljeni režijski dodatak i ispravke vrijednosti potraživanja. U toku 2014. godine planirana je redovna kontrola ovog društva za osiguranje.

Ukupan neto rezultat u obračunskom periodu, kao razlika ukupnih prihoda i dobitaka utvrđenih direktno u kapitalu, sa jedne strane, i ukupnih rashoda i gubitaka utvrđenih direktno u kapitalu i tekućeg i odloženog poreza na dobit s druge strane, na nivou svih društava iznosi 13.773.550 KM.

U toku postupka revizije došlo je do korekcije pojedinih bilansnih pozicija u finansijskim izvještajima prethodne godine. U vezi sa podacima za 2012. godinu, Tabele 12, 13. i 14. daju se dodatna pojašnjenja. Podaci iskazani u ovom izvještaju, koji se odnose na 2012. godinu, razlikuju se od podataka za istu godinu u Izvještaju o stanju sektora osiguranja za period 01.01–31.12.2012. godine. Do korekcija je došlo po nalogu ovlašćenog revizora, u skladu sa MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

Suma poslovne aktive i pasive za 2012. godinu, smanjena je za iznos od 281.407 KM, a zbog naloga ovlašćenih revizora kod tri društva za osiguranje kod kojih je izvršena retrospektivna korekcija grešaka u finansijskim izvještajima.

Na strani aktive korekcije su izvršene kod dva društva za osiguranje na način da je povećana pozicija dugoročni finansijski plasmani, koja je dovela do povećanja stalne imovine u iznosu

2.042.788 KM i smanjena je pozicija kratkoročni finansijski plasmani, koja je dovela do smanjenje tekuće imovine u iznosu 2.324.195 KM.

Na strani pasive korekcije su izvršene kod tri društva za osiguranje na način da je smanjena pozicija kapital u iznosu od 382.054 KM zbog smanjenja stavki osnovni kapital u iznosu od 956 KM, revalorizacione rezerve u iznosu od 1.388.136 KM, nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju u iznosu od 19.153 KM i povećanja stavki neraspoređeni dobitak ranijih godina u iznosu od 442.340 KM i neraspoređeni dobitak tekuće godine u iznosu od 545.545 KM. Pored navedenog povećana je stavka ostale kratkoročne obaveze, koja je dovela do povećanja zbirne pozicije obaveze u iznosu od 100.649 KM.

U bilansu uspjeha izvršena je korekcija na način da je povećana pozicija rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine u iznosu od 300.559 KM, dok je smanjena pozicija dobitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine u istom iznosu kod jednog društva za osiguranje.

3.3. Konsolidovani finansijski izvještaji

Od ukupno 12 društava za osiguranje, četiri društva za osiguranje vrše direktnu ili indirektnu kontrolu nad jednim ili više pravnih lica ili ostvaruju značajan uticaj nad drugim pravnim licima, te su, u skladu sa članom 19. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske, obavezni da sastavljaju konsolidovane finansijske izvještaje povezanih pravnih lica koji čine jednu ekonomsku cjelinu.

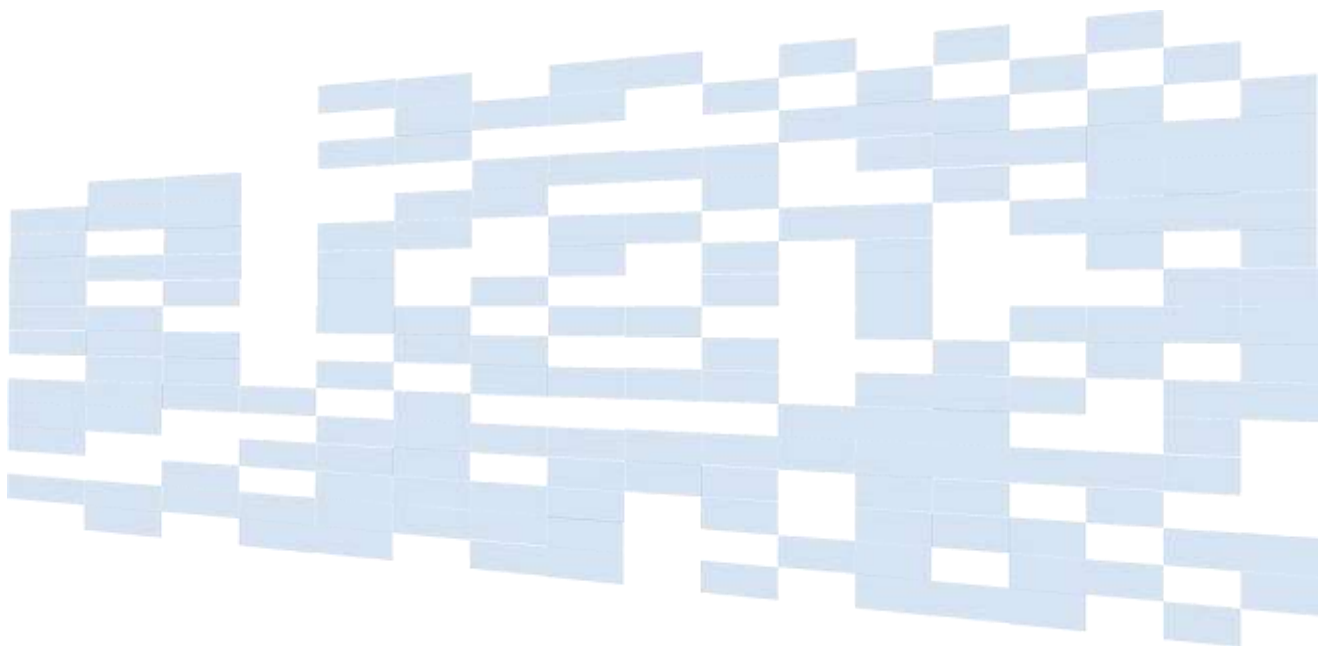
U skladu sa prethodno navedenim, društva za osiguranje su sastavila i dostavila Agenciji revidirane konsolidovane finansijske izvještaje. Dva društva za osiguranje su iskazala veći neto rezultat u revidiranim konsolidovanim finansijskim izvještajima u odnosu na pojedinačne revidirane finansijske izvještaje, dok su dva društva iskazala manji neto rezultat u revidiranim konsolidovanim finansijskim izvještajima u odnosu na pojedinačne revidirane finansijske izvještaje, a od toga je jedno društvo je iskazalo negativan rezultat.

Ukupan neto rezultat tekućeg perioda iskazan u revidiranim konsolidovanim finansijskim izvještajima za navedena društva za osiguranje je manji u odnosu na finansijski rezultat iskazan u pojedinačnim revidiranim finansijskim izvještajima za 468.607 KM.

2013

4.

**FINANSIJSKI I
TEHNIČKI
POKAZATELJI
STANJA U
SEKTORU**

4. FINANSIJSKI I TEHNIČKI POKAZATELJI STANJA U SEKTORU

4.1. Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala

Društva za osiguranje iz RS obavezna su da kontinuirano održavaju visinu kapitala, koja je adekvatna obimu i vrstama poslova osiguranja koje obavljaju, odnosno rizicima kojima su izložena u obavljanju poslova osiguranja.

Adekvatnost kapitala društva za osiguranje mjeri se u smislu ispunjavanja propisanih uslova, odnosno raspoloživi kapital društva za osiguranje mora biti najmanje jednak margini solventnosti, pri čemu ne smije biti manji od iznosa minimalnog garantnog fonda propisanog zakonom, dok bazični kapital mora biti najmanje jednak iznosu 1/3 margine solventnosti ili minimalno propisanom iznosu garantnog fonda⁷. Kompozitna društva za osiguranje moraju odvojeno iskazivati ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala za grupu životnih i neživotnih osiguranja.

Tabela 15: Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala

(u KM)

Opis	2012.		2013.	
	Neživotna osiguranja	Životna osiguranja	Neživotna osiguranja	Životna osiguranja
1. Bazični kapital	77.483.078	11.214.151	82.098.172	12.203.528
2. Minimalni garantni fond	49.000.000	9.000.000	49.000.000	9.000.000
3. Više/manje bazičnog kapitala (1-2)	28.483.078	2.214.151	33.098.172	3.203.528
4. Raspoloživi kapital	75.530.199	11.214.151	79.884.179	12.203.528
5. Margina solventnosti	23.245.137	1.802.955	23.519.153	2.268.596
6. Više/manje raspoloživog kapitala (4-5) ili (4-2) u zavisnosti šta je veće (2 ili 5)	26.157.057	2.214.151	30.834.390	3.203.528

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Raspoloživi kapital⁸ društava za osiguranje, posmatrano ukupno za životna i neživotna osiguranja, utvrđen u svrhu iskazivanja ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala, na kraju 2013. godine iznosio je 92.087.707 KM i veći je u odnosu na prethodnu godinu za 6%. Na nivou sektora iskazan je višak kapitala u odnosu na minimalni garantni fond u iznosu od 34.037.918 KM⁹, a ovaj iznos je veći od onog iskazanog 2012. godine za 5,7 mil. KM ili 20%.

⁷ Kao mjerodavan iznos prilikom utvrđivanja dovoljnosti bazičnog kapitala uzima se viši iznos od 1/3 margine solventnosti ili minimalno propisan iznos garantnog fonda (osnivački kapital), koji je utvrđen Zakonom o društvima za osiguranje.

⁸ Potrebno je naglasiti da se iznos kapitala, utvrđen u svrhu ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala, razlikuje od iznosa kapitala iskazanog u bilansu stanja. Zahtjev adekvatnosti kapitala polazi od cilja da se utvrdi kapital za izmirenje obaveza iz ugovora o osiguranju, kao krajnja garancija. Zbog toga se pojedine stavke, koje inače pripadaju kategoriji kapitala, npr. dobitak tekuće godine i sl. isključuju, a dodaju se neke druge stavke.

⁹ Višak kapitala kod neživotnih osiguranja, iskazan u tabeli 15. red.br.6. utvrđen je kao razlika raspoloživog kapitala i minimalnog garantnog fonda, osim kod jednog društva za osiguranje gdje je iznos obračunate margine solventnosti veći od minimalnog garantnog kapitala. Stoga je kod tog društva za osiguranje kao mjerodavan iznos za utvrđivanje viška raspoloživog kapitala uzet iznos obračunate margine solventnosti.

Ukupno raspoloživi kapital na nivou sektora 3,6 puta je veći u odnosu na marginu solventnosti¹⁰. Raspoloživi kapital neživotnih osiguranja je 1,6 puta, a kod životnih osiguranja 1,4 puta veći od veći od minimalno zahtjevanog garantnog fonda. Posmatrano u odnosu na marginu solventnosti, raspoloživi kapital je veći kod neživotnih osiguranja 3,4, a kod životnih osiguranja 5,4 puta.

Treba naglasiti da su, sa stanjem na dan 31.12.2013. godine, sva društva za osiguranje ispunjavala propisane zahtjeve adekvatnosti kapitala i iskazala višak raspoloživog kapitala u odnosu na garantni fond i na marginu solventnosti.

Pored ispunjavanja propisanih zahtjeva adekvatnosti kapitala, društva za osiguranje imaju obavezu da iznos u visini od najmanje 50% minimalno potrebnog garantnog fonda, drže u namjenski oročenom depozitu ili hartijama od vrijednosti, čiji je emitent ili garant Bosna i Hercegovina, Republika Srpska ili Centralna banka BiH. Sva društva za osiguranje kontinuirano ispunjavaju ovaj zahtjev, odnosno posjeduju zahtijevano pokriće u navedenim sredstvima, koja služe isključivo u svrhu zaštite osiguranika i očuvanja solventnosti društva za osiguranje i u druge svrhe se ne mogu koristiti.

4.2. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive

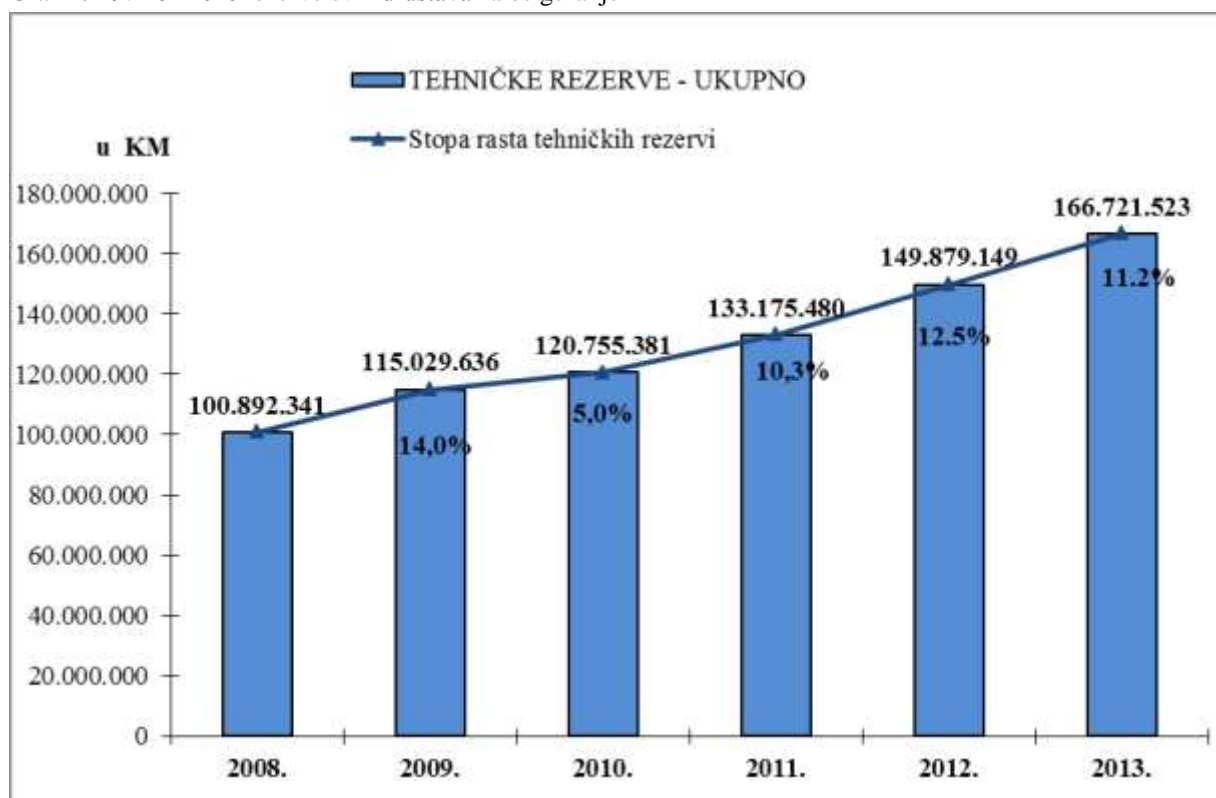
4.2.1. Ukupno obračunate tehničke rezerve

Realan obračun tehničkih rezervi, te njihovo adekvatno pokriće osnovni su preduslovi za održavanje solventnosti društava za osiguranje, čime se doprinosi boljoj zaštiti interesa osiguranika i korisnika osiguranja, kao i jačanju povjerenja u sektor osiguranja. Način obračuna tehničkih rezervi, te visinu i način ulaganja sredstava za pokriće istih propisuje Agencija.

U narednom grafikonu ilustruje se pregled obračunatih tehničkih rezervi na nivou sektora u periodu 2008-2013. godina.

¹⁰ Margina solventnosti izražava izloženost društava za osiguranje preuzetim rizicima iz osiguranja, a utvrđuje se na osnovu podzakonskog propisa Agencije, koji je usklađen sa EU direktivama (2002/13/EZ, 73/239/EEZ, 2002/83/EZ).

Grafikon 9: Tehničke rezerve svih društava za osiguranje

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

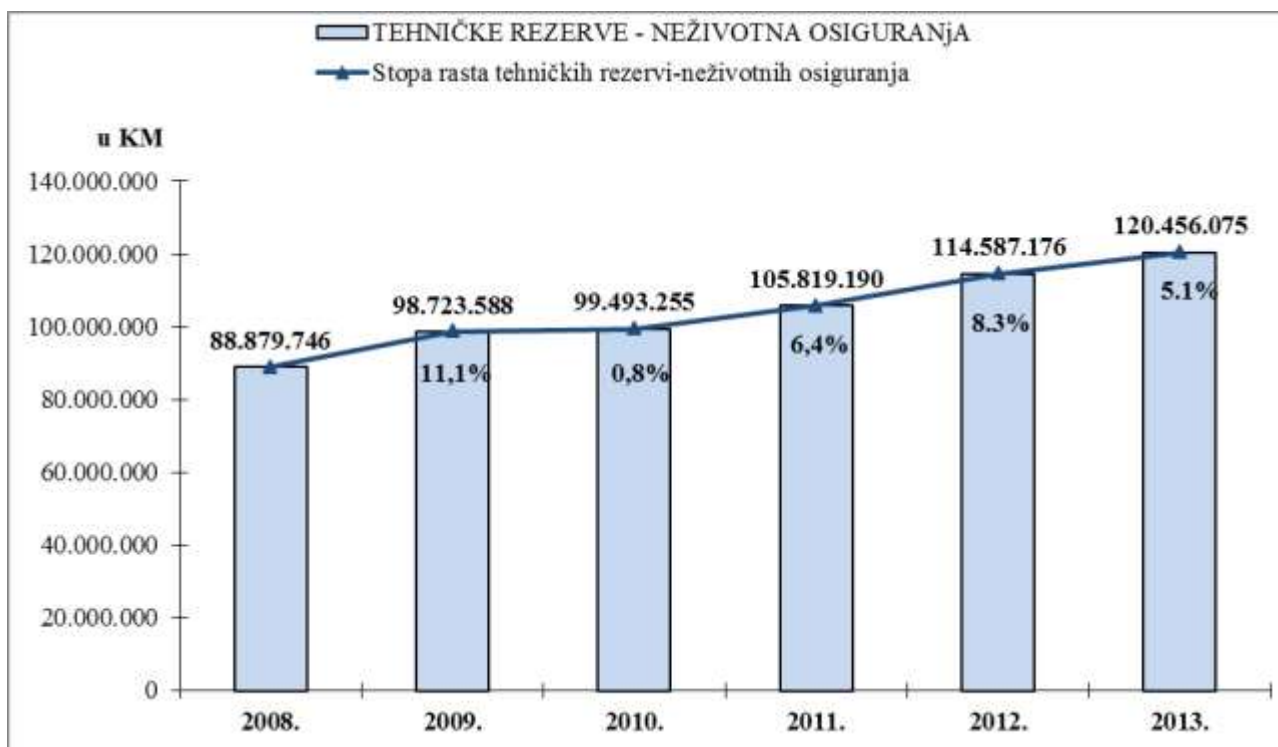
U posmatranom periodu, na nivou sektora, ukupno obračunate tehničke rezerve su kontinuirano rasle i veće su za 65%. S obzirom da se primjenjuju različiti uslovi i ograničenja ulaganja kod životnog i neživotnog osiguranja u nastavku se daje odvojena analiza ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi.

Radi održavanja finansijske sposobnosti izvršavanja obaveza po osnovu isplate štete i naknada iz ugovora o osiguranju, društvo za osiguranje je dužno da sredstva za pokriće tehničkih rezervi ulaže u dozvoljene oblike sredstava, a zavisno od vrsta osiguranja koje obavlja, uz primjenu principa sigurnosti, profitabilnosti i disperziji ulaganja.

4.2.2. *Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za neživotno osiguranje*

Ukupno obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja, u periodu 2008-2013. godina, prikazane su u narednom grafikonu.

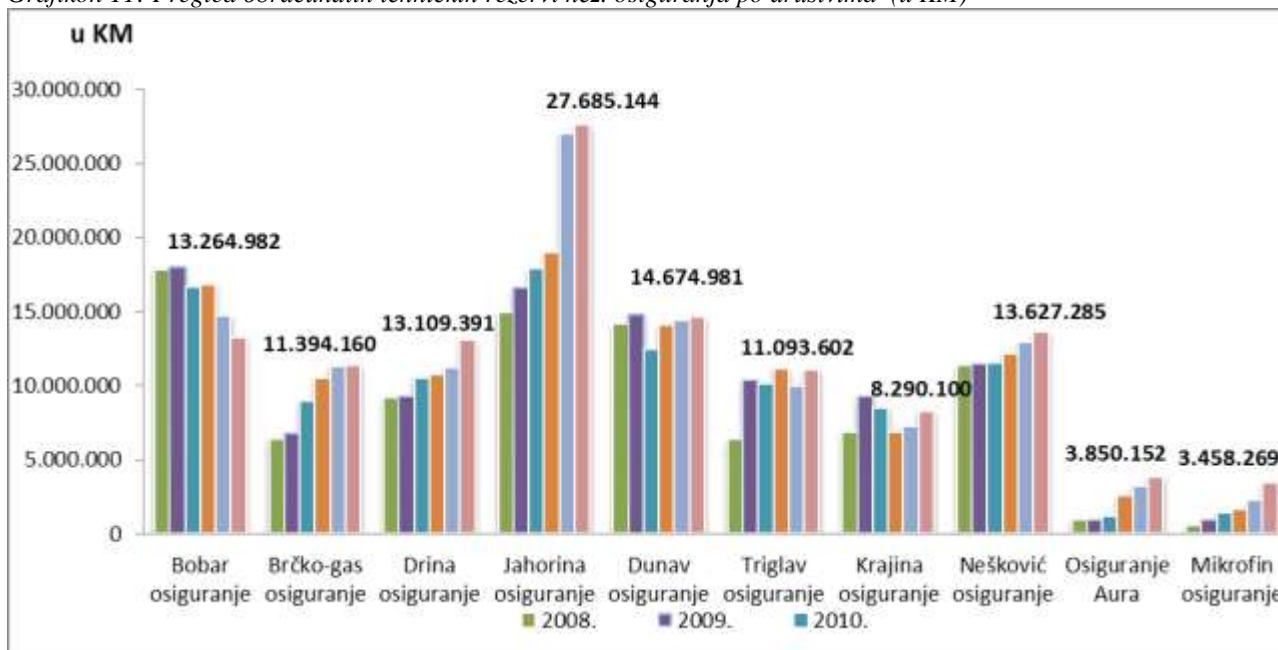
Grafikon 10: Tehničke rezerve društava za neživotno osiguranje

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje

Agencija je kod svih društava za osiguranje kontrolisala adekvatnost obračuna tehničkih rezervi. Uporedo sa rastom premije povećavane su i tehničke rezerve neživotnih osiguranja i u periodu 2008-2013. godina povećane su za 36%. U narednom grafikonu prikazane su obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja pojedinačno po društvima za osiguranje.

Grafikon 11: Pregled obračunatih tehničkih rezervi než. osiguranja po društvima (u KM)

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje

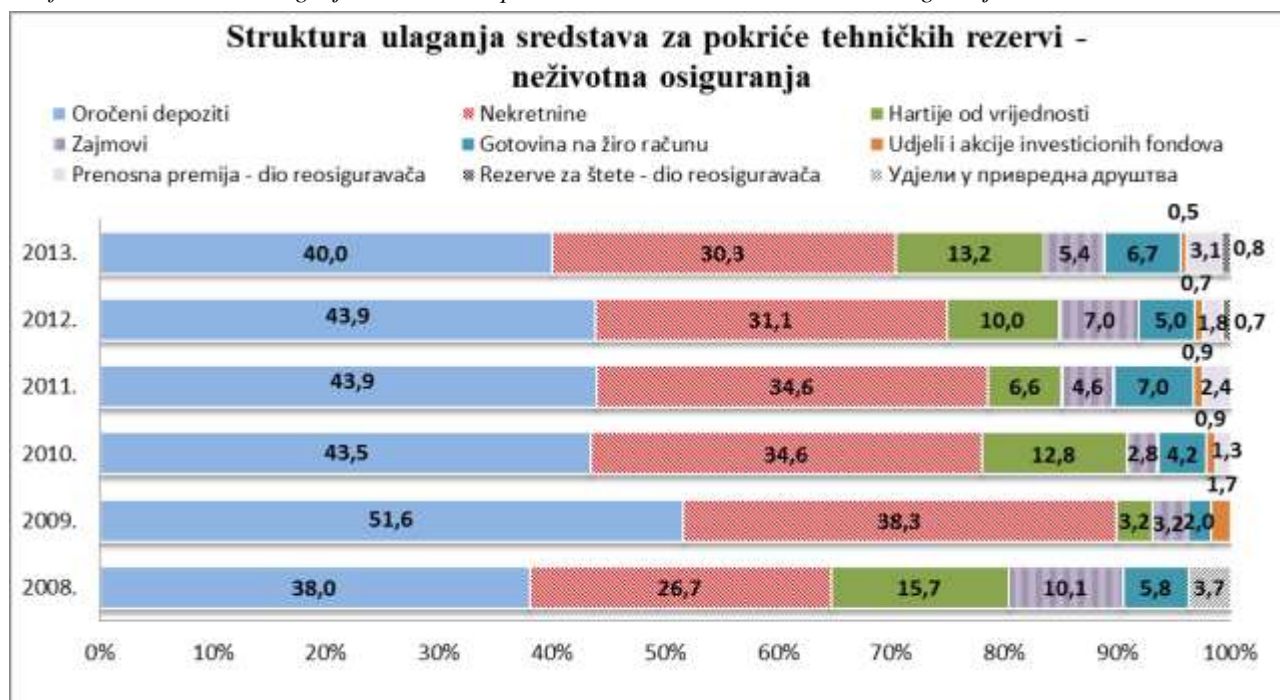
Iz grafikona se vidi da je, sa stanjem na dan 31.12. 2013. godine, samo kod jednog društva za osiguranje došlo do smanjenja obračunatih tehničkih rezervi, i to kao rezultat smanjenja rezerve za štete i ukidanja rezervi za izravnjanje rizika. Smanjenje rezervi za štete je uslijedilo nakon naloga

Agencije za povećanje efikasnosti u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva, dok je ukidanje rezervi za izravnane rizika izvršeno nakon testiranja potrebe formiranja ovih rezervi, u skladu sa propisima kojima je regulisan obračun tehničkih rezervi.

U narednom grafikonu prikazana je struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja.

Grafikon 12: Struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje

U strukturi ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja dominiraju bankarski depoziti i nekretnine. Društva za osiguranje su oko 14 miliona KM sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja uložila u hartije od vrijednosti na domaćem tržištu kapitala, od čega 92% u državne obveznice. To ukazuje na investicioni potencijal koji društva za osiguranje imaju kao institucionalni investitori.

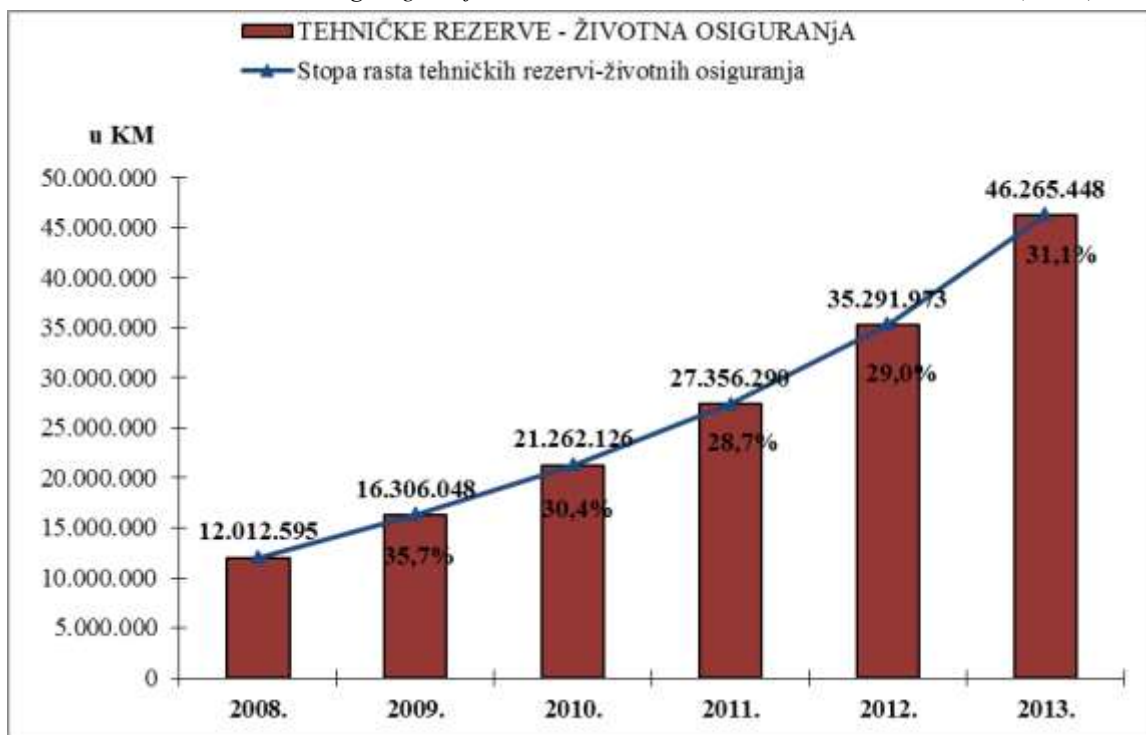
Pojedina društva za osiguranje su tražila saglasnost za prekoračenje ograničenja ulaganja, što je Agencija, u skladu sa propisima i odobravalala.

Tri društva za osiguranje još uvijek nemaju u potpunosti pokrivena tehničke rezerve dozvoljenim oblicima ulaganja. Tim društvima za osiguranje, Agencija je odredila krajnji rok za obezbjeđenje pokrića, a istovremeno je kao jednu od mjera nadzora izrekla zabranu određenih finansijskih transakcija, uključujući i isplatu dividende.

4.2.3. *Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za životno osiguranje*

Tehničke rezerve životnog osiguranja, kao što se vidi iz narednog grafikona, karakteriše dinamičan rast, pa su u posmatranom periodu 2008-2013. godina povećane čak 3,8 puta.

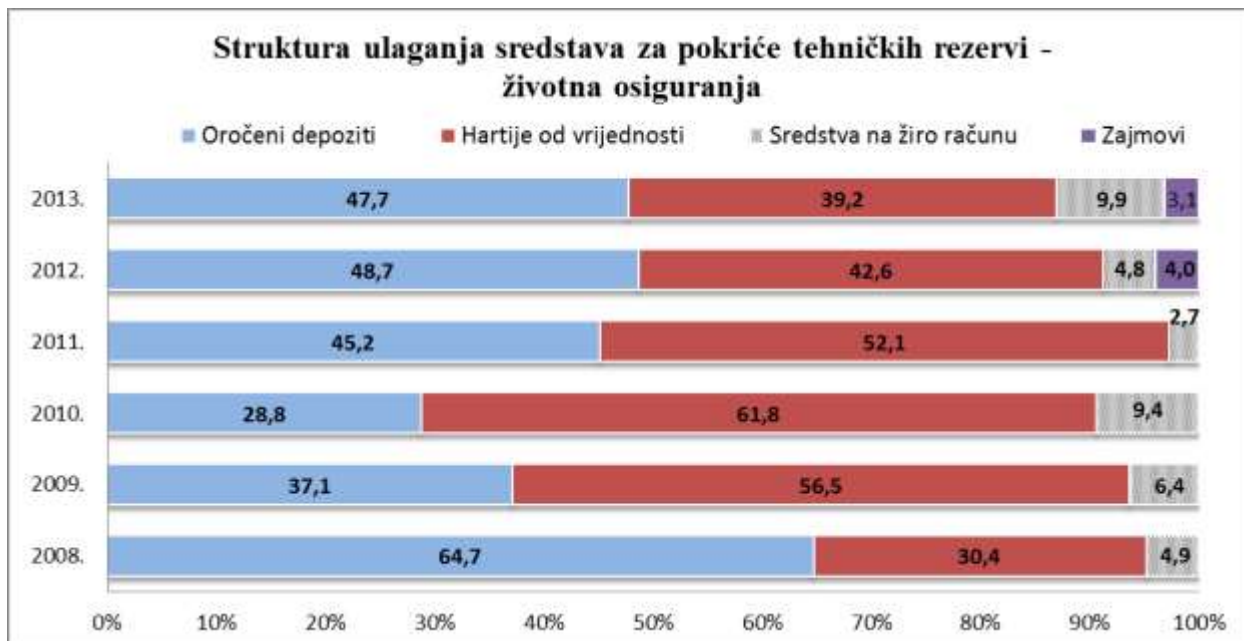

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje

Naredni grafikon prikazuje strukturu ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja.

Grafikon 14: Struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje

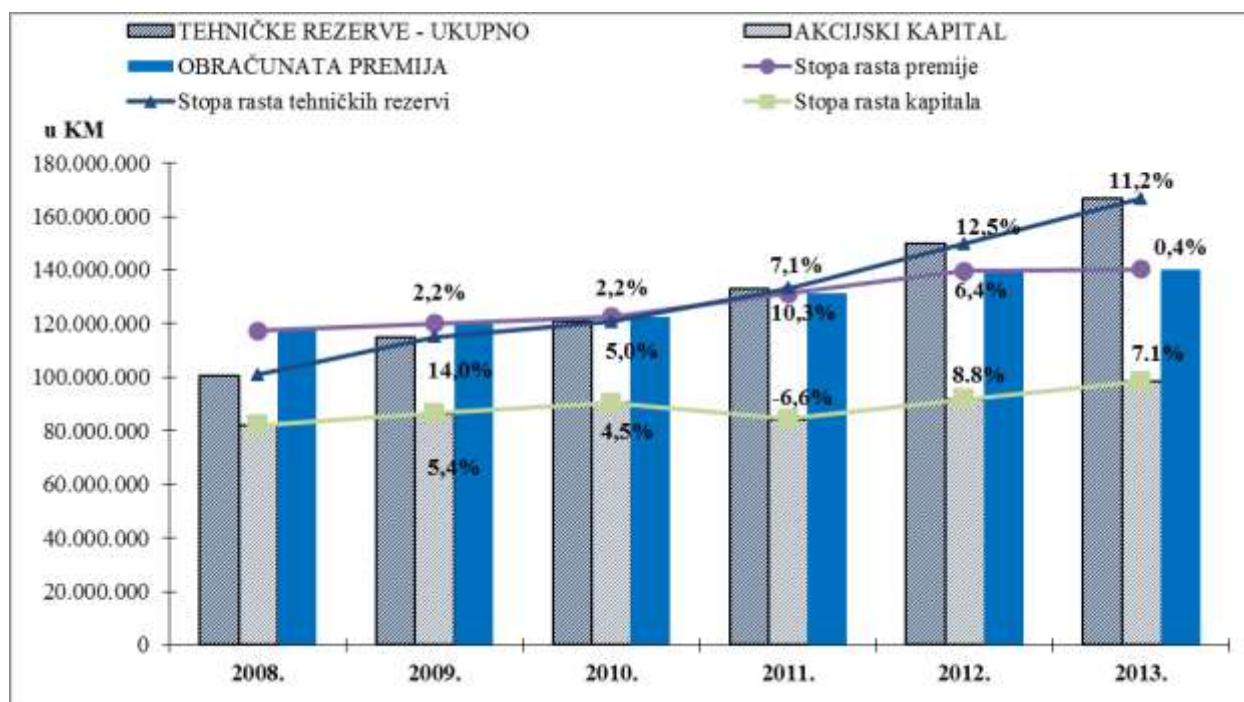
Za razliku od ulaganja kod neživotnih osiguranja, tehničke rezerve životnih osiguranja, pokrivena su u značajnoj mjeri hartijama od vrijednosti domaćih emitenata, a najviše državnim i municipalnim obveznicama. Očigledno je da je skromna ponuda državnih obveznica na tržištu hartija od vrijednosti, uz nepostojanje tzv. valutne klauzule kod državnih obveznica, glavni ograničavajući faktor daljeg relativnog povećanja ove vrste ulaganja. Kod životnog osiguranja u svim društvima je

obezbjedena kvantitativna i kvalitativna usklađenost sa propisanim zahtjevima pokriva tehničkih rezervi.

4.3. Komparativni pregled ključnih pokazatelja

Značajan pokazatelj rezultata regulatornih i nadzornih aktivnosti, preduzetih u cilju stabilizacije i uređivanja tržišta osiguranja, je poređenje promjena obračunatih tehničkih rezervi, obračunate premije i akcijskog kapitala.

Grafikon 15: Kretanje obračunatih tehničkih rezervi, akcijskog kapitala i obračunate premije

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Podaci iz prethodnog grafikona, pokazuju brži rast obračunatih tehničkih rezervi od ukupno obračunate premije. Sa stanjem na dan 31.12. 2013. godine, na nivou sektora, iznos obračunatih tehničkih rezervi je veći od godišnje obračunate premije za 19%.

Regulatorne i nadzorne aktivnosti Agencije u vezi primjene aktuarski zasnovanih metoda za obračun tehničkih rezervi, rezultirale su adekvatnom procjenom ove značajne bilansne pozicije kod svih društava za osiguranje. To je svakako značajno sa stanovišta zaštite interesa osiguranika, trećih oštećenih oštećenih lica i korisnika osiguranja.

Rast tehničkih rezervi i kapitala predstavlja jačanje osnove koja služi za izmirenje obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, odnosno obezbeđuje solventnost društava za osiguranje.

4.4. Pokazatelji o isplaćenim odštetama i drugim naknadama iz osiguranja

U nastavku se daju osnovni podaci u vezi sa rješavanjem i isplatom odšteta iz osiguranja od odgovornosti i drugih naknada iz ugovorenih osiguranja (u daljem tekstu: obaveze iz osiguranja).

U 2013. godini osiguranicima i korisnicima osiguranja isplaćeno je ukupno 46.708.538 KM, što u odnosu na 2012. godinu kada je suma isplaćenih obaveza iz osiguranja iznosila 42.289.850 KM, predstavlja povećanje za 4.418.689 KM ili 10,4%.

U nastavku je dat tabelarni pregled i grafička ilustracija iznosa isplaćenih obaveza iz osiguranja u periodu od 2011-2013. godine, po vrstama osiguranja i ukupno.

Tabela 16: Iznos isplaćenih obaveza iz osiguranja po vrstama osiguranja (u KM)

VRSTE OSIGURANJA	2011.	2012.	2013.
Osiguranje nezgode	3.593.996	3.889.665	4.564.343
Zdravstveno osiguranje	224.182	446.642	428.340
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	7.256.668	6.931.165	7.116.013
Osiguranje plovila		54.773	49.416
Osiguranje robe u prevozu	24.526	81.803	31.374
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	731.576	806.477	1.145.765
Osiguranje ostalih šteta na imovini	2.201.356	1.488.011	1.771.120
Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	25.701.276	26.616.635	29.031.145
Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	9.744	21.866	52.880
Osiguranje kredita	6.008		
Osiguranje pomoći			428
UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA	39.749.332	40.337.037	44.190.824
Životno osiguranje	1.362.375	1.755.630	2.044.657
Rente			
Dodatna osiguranja uz osiguranje života	339.108	504.129	473.057
Druge vrste životnih osiguranja			
UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA	1.701.483	2.259.760	2.517.714
UKUPNO:	41.450.815	42.596.797	46.708.538

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Napomena: Podaci iskazani u ovom izvještaju, koji se odnose na 2012. godinu, razlikuju se od podataka za istu godinu u Izvještaju o stanju sektora osiguranja za period 01.01–31.12.2012. godine. Do korekcija je došlo po nalogu ovlaštenog revizora kod jednog društva za osiguranje zbog preknjižavanja šteta sa konta rashodi naknada šteta iz predratnog perioda na konto likvidirane štete. Korekcija je izvršena samo u vrsti osiguranja od odgovornosti za motorna vozila.

Grafikon 16: Isplaćene obaveze iz osiguranja

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

U narednoj tabeli prikazani su pokazatelji efikasnosti u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja za životna i neživotna osiguranja.

Tabela 17: Efikasnost u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja

Opis	2011.	2012.	2013.
Stopa efikasnosti u rješavanju obaveza iz osiguranja u neživotnim osiguranjima (u %)	80,2	78,2	79,1
Stopa efikasnosti u rješavanju obaveza iz osiguranja u životnim osiguranjima (u %)	89,9	90,0	90,9
Stopa efikasnosti u isplati obaveza iz osiguranja u neživotnim osiguranjima (u %)	97,8	98,5	98,1
Stopa efikasnosti u isplati obaveza iz osiguranja u životnim osiguranjima (u %)	100,0	100,0	100,0

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Stopa efikasnosti u rješavanju obaveza iz osiguranja predstavlja odnos broja ukupno riješenih i ukupno evidentiranih zahtjeva. Stopa isplate obaveza iz osiguranja predstavlja odnos broja ukupno isplaćenih i ukupno riješenih odštetnih zahtjeva. U posmatranom periodu nije došlo do značajnih oscilacija u vrijednosti ovih pokazatelja.

Agencija je pokrenula i do kraja izvještajnog perioda završila vanredne kontrole u svim društvima za osiguranje i filijalama društava iz FBiH, koja se bave neživotnim osiguranjima. Predmet kontrole je bio proces rješavanja (evidentiranje, obrada, utvrđivanje osnova i visine, te isplata) odštetnih i zahtjeva za isplatom osiguranih suma trećim oštećenim licima i osiguranicima, u 2012. godini i prvom polugodištu 2013. godine. Početkom 2014. godine Agencija je naložila mjere za otklanjanje uočenih nezakonitosti i nepravilnosti, u cilju unapređenja procesa rješavanja i isplate odštetnih zahtjeva i komunikacije sa oštećenim licima.

4.5. Tehnički rezultat

Tehnički rezultat, prikazan u tabeli broj 18, utvrđen je kao razlika mjerodavnih premija u samopridražaju i mjerodavnih šteta u samopridržaju, uzimajući u obzir promjene kod ostalih tehničkih rezervi, a kod životnih osiguranja i rezultat ostvaren ulaganjem sredstava.

Agencija je za 2013. godinu izvršila promjenu načina obračuna tehničkog rezultata, u cilju realnijeg iskazivanja¹¹ i usklađivanja sa zahtjevima EU direktiva. Takođe treba istaknuti da je u dokumentima TWINNING projekta (BA07IBFI01), ukazano na neadekvatnost i neusklađenost propisanih finansijskih izvještaja društava za osiguranje sa Direktivom o godišnjim finansijskim izvještajima i konsolidovanim finansijskim izvještajima društava za osiguranje (91/674/EEZ), što otežava provođenje finansijskog nadzora. Stoga je Agencija, u okviru svojih ovlaštenja, za 2013. godinu i dalje, definisala dodatni obrazac za izvještavanje o ostvarenom poslovnom, odnosno tehničkom rezultatu. Na ovaj način postignuta je usklađenost iskazivanja tehničkog rezultata sa zahtjevima naprijed navedene direktive.

¹¹ Obračun tehničkog rezultat, koji je prikazan u prethodnim izvještajima, nije metodološki neispravan i takođe je ukazivao na dovoljnost tehničke premije (ukupna premija umanjena za planirane troškove sprovođenja osiguranja, a bez efekata reosiguranja) za izmirenje obaveza iz ugovora o osiguranju. Međutim, sa stanovišta nadzora relevantniji pokazatelj je tehnički rezultat, koji u obračun uključuje efekte reosiguranja.

Zbog svega navedenog poređenje tehničkih rezultata ostvarenog u 2013. godini, sa tehničkim rezultatima obračunatim i prikazanim u prethodnim izvještajnim periodima nije moguće izvršiti.

Tabela 18: Tehnički rezultat društava za osiguranje

R.B.	Vrste osiguranja	Tehnički rezultat
1.	Osiguranje nezgode	2.393.955
2.	Zdravstveno osiguranje	295.731
3.	Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	2.338.000
4.	Osiguranje vozila koja se kreću po šinama	-1.293
5.	Osiguranje vazduhoplova	4.614
6.	Osiguranje plovila	31.142
7.	Osiguranje robe u prevozu	474.536
8.	Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	2.648.326
9.	Osiguranje ostalih šteta na imovini	2.161.615
10.	Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	58.119.801
11.	Osiguranje od građanske odgovornosti za vazduhoplove	12.881
12.	Osiguranje od opšte odgovornosti za brodove	5.214
13.	Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	561.201
14.	Osiguranje kredita	3.351
15.	Osiguranje garancija	0
16.	Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	32.286
17.	Osiguranje troškova pravne zaštite	0
18.	Osiguranje pomoći	738
	NEŽIVOTNO OSIGURANJA	69.082.099
19.	ŽIVOTNO OSIGURANJE	4.068.307
	UKUPNO:	73.150.407

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Na nivou sektora osiguranja RS u posmatranom periodu ostvaren je pozitivan tehnički rezultat. Po pojedinim vrstama osiguranja, negativan tehnički rezultat zabilježen je samo u vrsti osiguranja vozila koja se kreću po šinama i to kod jednog društva za osiguranje i nije materijalno značajan.

Naprijed navedeni podaci ukazuju da je ukupna premija bila dovoljna za izmirenje obaveza prema osiguranicima, korisnicima osiguranja i trećim oštećenim licima. Međutim, visoki troškovi sprovođenja osiguranja kod nekih vrsta osiguranja i kod pojedinih društava za osiguranje, zahtijevaju dodatno nadzorno djelovanje u dijelu koji se odnosi na upravljanje troškovima, kako bi se minimizirali mogući negativni efekti u narednim fazama poslovanja.

4.6. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

Racio šteta predstavlja odnos mjerodavnih šteta i mjerodavne premije, dok racio troškova predstavlja učešće troškova sprovođenja osiguranja u obračunatoj premiji. Kombinovani racio pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja rezultata od ulaganja, a računa se kao zbir racia troškova i racia šteta.

U narednom tabelarnom pregledu dati su racio šteta, racio troškova i kombinovani racio za neživotna osiguranja za sektor osiguranja u cjelini u 2013. godini:

Tabela broj 19: Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

O P I S	2013.
Racio šteta (%)	38,2
Racio troškova (%)	42,1
Kombinovani racio (%)	80,3

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Zbog izmjena u načinu obračuna opisanog u poglavlju 4.5. nije moguće poređenje navedenih racija sa prethodnim periodima.

Ukoliko je kombinovani racio manji od 100, razlika između 100 i kombinovanog racia predstavlja pozitivan rezultat iz poslova osiguranja, a ukoliko je kombinovani racio veći od 100, ta razlika predstavlja negativan rezultat iz poslova osiguranja. U posmatranoj godini ostvaren je kombinovani racio manji od 80,38%, što je zadovoljavajuće.

4.7. Pokazatelji rentabilnost imovine i rentabilnosti vlastitih sredstava

U narednom tabelarnom pregledu prikazana je rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitih sredstava na nivou sektora osiguranja RS u periodu od 2011. do 2013. godine:

Tabela broj 20: Pokazatelji rentabilnosti

O P I S	2011.	2012.	2013.
Povrat na aktivu (ROA)	4,4	6,5	4,2
Povrat na ukupni kapital (ROE)	10,9	16,5	10,6

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje

Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA) računa se kao odnos neto rezultata obračunskog perioda i prosječne aktive, a predstavlja mjeru prinosa na ukupnu aktivu. Na nivou sektora osiguranja ostvaren je pozitivan prinos na aktivu od 4,2% .

Pokazatelj rentabilnosti kapitala (ROE) predstavlja odnos između neto rezultata obračunskog perioda i prosječnog kapitala, a pokazuje koliki je povrat na uloženi vlastiti kapital. Na nivou sektora ukupna rentabilnost kapitala, u 2013. godini, iznosila je 10,6%.

Oba pokazatelja su smanjena u 2013. godini, ali je ukupna ocjena rentabilnosti sektora pozitivna u cijelom posmatranom periodu.

4.8. Ostali pokazatelji poslovanja

U narednom tabelarnom pregledu dati su ostali pokazatelji poslovanja sektora osiguranja RS za period od 2011. do 2013. godine:

Tabela broj 21: Ostali pokazatelji poslovanja

O P I S	2011.	2012.	2013.
Premija po zaposlenom (u KM)	108.454	116.987	119.624
Ukupan prihod po zaposlenom (u KM)	130.150	137.426	150.391
Dobit po zaposlenom (u KM)	9.182	15.054	11.074
Dobit/Ukupan prihod (%)	7,1	11,0	7,4
Racio solventnosti (%)	80,1	90,1	102,7
Opšta likvidnost (%)	5,4	4,7	5,0

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje

Premija po zaposlenom na nivou sektora osiguranja kontinuirano raste, ali je još uvijek daleko ispod prosjeka zemalja u okruženju. Povećan je i ukupan prihod po zaposlenom.

Pokazatelji koji su vezani za dobitak su smanjeni, dok su se pokazatelji solventnosti i likvidnosti u odnosu na prošlu godinu poboljšali. Ukupna solventnost društva za osiguranje zavisi od visine i pokrića tehničkih rezervi namijenjenih finansiranju obaveza iz ugovora o osiguranju, kao i od dovoljnosti garantnog fonda, kao vida zaštite osiguranika u slučaju nepredviđenih gubitaka u poslovanju, o čemu su odgovarajući podaci prezentovani u poglavlju 4.1. i 4.2.

Agencija za osiguranje Republike Srpske

Bana Milosavljevića 8/II, 78 000 Banja Luka

tel/faks: +387 51 228-910; 228-920

e-mail: azors.kabinet@blic.net

www.azors.rs.ba

